

1. ÚVOD – ZADÁNÍ	3
2. VYMEZENÍ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ.....	4
3. POSTUP PRÁCE – METODIKA ŘEŠENÍ DÍLA	5
4. LEGISLATIVNÍ A METODICKÝ ZÁKLAD	7
4.1. LEGISLATIVNÍ A METODICKÁ VÝCHODISKA	7
4.1.1. <i>Shrnutí nejdůležitějších bodů platné legislativy.....</i>	26
4.2. NÁVRH PROCEDURY ŘEŠENÍ PLÁNU ÚSES A JEHO REALIZACE.....	27
5. BIOGEOGRAFICKÁ A GEOBIOCENOLOGICKÁ DIFERENCIACE ÚZEMÍ.....	32
5.1. BIOGEOGRAFICKÉ ČLENĚNÍ.....	32
5.1.1. <i>Základní členění.....</i>	32
5.1.2. <i>Bioregiony .....</i>	32
5.1.3. <i>Biochory .....</i>	32
5.2. SKUPINY TYPŮ GEOBIOCÉNŮ	33
5.2.1. <i>Obecná charakteristika.....</i>	33
5.2.2. <i>Vegetační stupně, trofické a hydrické řady.....</i>	33
5.2.3. <i>Přehled STG zastoupených v řešeném území.....</i>	34
5.2.4. <i>Popis jednotlivých skupin typů geobiocénů.....</i>	34
6. ANALÝZA AKTUÁLNÍHO STAVU PŘÍRODY A KRAJINY	37
6.1. CELKOVÝ CHARAKTER A VYUŽITÍ KRAJINY	37
6.2. PŘÍČINY NARUŠENÍ KRAJINY	39
6.3. STUPNĚ EKOLOGICKÉ STABILITY	40
6.4. KOSTRA EKOLOGICKÉ STABILITY	40
7. LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ.....	42
7.1. OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY	42
7.1.1. <i>Zvláště chráněná území.....</i>	42
7.1.2. <i>Natura 2000.....</i>	42
7.1.3. <i>Památné stromy .....</i>	42
7.1.4. <i>Významné krajinné prvky.....</i>	42
7.1.5. <i>Ochrana krajinného rázu.....</i>	42
7.2. LIMITY Z ÚAP	43
8. ANALÝZA PODKLADŮ	45
8.1. TYPY PODKLADŮ ÚZEMNÍHO SYSTÉMU EKOLOGICKÉ STABILITY	45
8.2. PŘEHLED ANALYZOVANÝCH PODKLADŮ.....	45

8.3. ŘEŠENÍ ÚSES V PODKLADECH	46
8.3.1. Odvětvový podklad OPK.....	46
8.3.2. Územní plán města Brna.....	46
8.3.3. Pozemkové úpravy	47
8.3.4. Realizační projekty	47
ŘEŠENÍ PLÁNU ÚSES	49
8.4. ZÁKLADNÍ ZÁSADY KONCEPCE.....	49
8.5. NADREGIONÁLNÍ ÚSES.....	49
8.5.1. Celková koncepce	49
8.6. REGIONÁLNÍ ÚSES	49
8.6.1. Celková koncepce	49
8.6.2. Popis vymezení regionálního biokoridoru.....	49
8.7. MÍSTNÍ ÚSES	50
8.7.1. Celková koncepce	50
8.7.2. Popis jednotlivých větví místního ÚSES.....	51
8.7.3. Interakční prvky.....	53
8.8. LIMITUJÍCÍ PROSTOROVÉ PARAMETRY ÚSES	54
8.9. DATOVÝ MODEL	55
8.9.1. Tvorba tabulkové části.....	55
8.9.2. Položky datového modelu.....	56
8.10. STRUKTURA MAPOVÉ ČÁSTI.....	57
9. PROBLÉMY ŘEŠENÍ.....	59
9.1. ZMĚNY ŘEŠENÍ	59
9.2. STŘETY ŘEŠENÍ.....	59
9.3. OSTATNÍ PROBLÉMY	61
10. PODMÍNKY VYUŽITÍ PLOCH ÚSES	62
10.1. NÁVRH PODMÍNEK VYUŽITÍ PLOCH ÚSES	62
11. ZÁVĚR	64
12. PŘÍLOHY	65
12.1. PŘEHLED POUŽITÝCH POJMŮ A ZKRATEK	65
12.2. POUŽITÉ PODKLADY A LITERATURA	68
12.2.1. Materiály vztahující se k řešenému území	68
12.2.2. Právní předpisy, v platném znění	69
12.2.3. Ostatní.....	69
12.3. FOTODOKUMENTACE	70
12.4. DOKLADOVÁ ČÁST	74

1. ÚVOD – ZADÁNÍ

Pojem územních systémů ekologické stability (dále ÚSES) se v našem právním systému objevil v roce 1992 v zákoně o ochraně přírody a krajiny, který vymezení a hodnocení ÚSES zařadil mezi základní povinnosti ochrany přírody. Navíc bylo vytváření ÚSES definováno jako veřejný zájem, na kterém se mají podílet vlastníci pozemků, obce i stát. Cíli vytváření ÚSES je trvalé zajištění biologické rozmanitosti, uchování a podpora rozvoje přirozeného genofondu krajiny, zajištění příznivého působení na okolní méně stabilní části krajiny, uchování významných částí krajiny a podpora polyfunkčního využívání krajiny.

Tvorba územního systému ekologické stability je dlouhodobým procesem, vyžadujícím zpracování několika stupňů dokumentace, zakládání jednotlivých skladebných částí ÚSES a péči o jednotlivé skladebné části ÚSES. Důležitou součástí ochrany prvků územního systému ekologické stability je jejich začlenění do územně-plánovacích dokumentací. Dokumentem, který by se měl do územně-plánovací dokumentace promítnout, je plán ÚSES.

Město Brno se jako jedno z prvních měst u nás rozhodlo vytvořit jednotnou koncepci vymezení systému ÚSES všech hierarchických úrovní - vytvořit Plán ÚSES. Cílem Plánu je odborně odůvodnit a zpřesnit vymezení skladebných prvků a připravit podklad pro koordinaci s ostatními funkcemi území a vzájemné provázanosti prvků uvnitř i vně dílčího řešeného území. Očekává se, že zpracovaný Plán ÚSES bude oborovým dokumentem, využívaným při rozhodování orgánů ochrany přírody a bude podkladem pro další všeobecně platné dokumenty a také pro projekty ÚSES.

Jako první katastry, kde má být Plán ÚSES zpracován, byly vybrány k.ú. Dvorská, Tuřany a Chrlice, zemědělsko-průmyslové katastry v jihovýchodní části Brna, kde v nedávné době proběhly komplexní pozemkové úpravy. Předpokládá se, že po ověření zvoleného postupu zpracování a projednávání Plánu ÚSES bude Plán postupně zpracován pro všechny katastry města Brna.

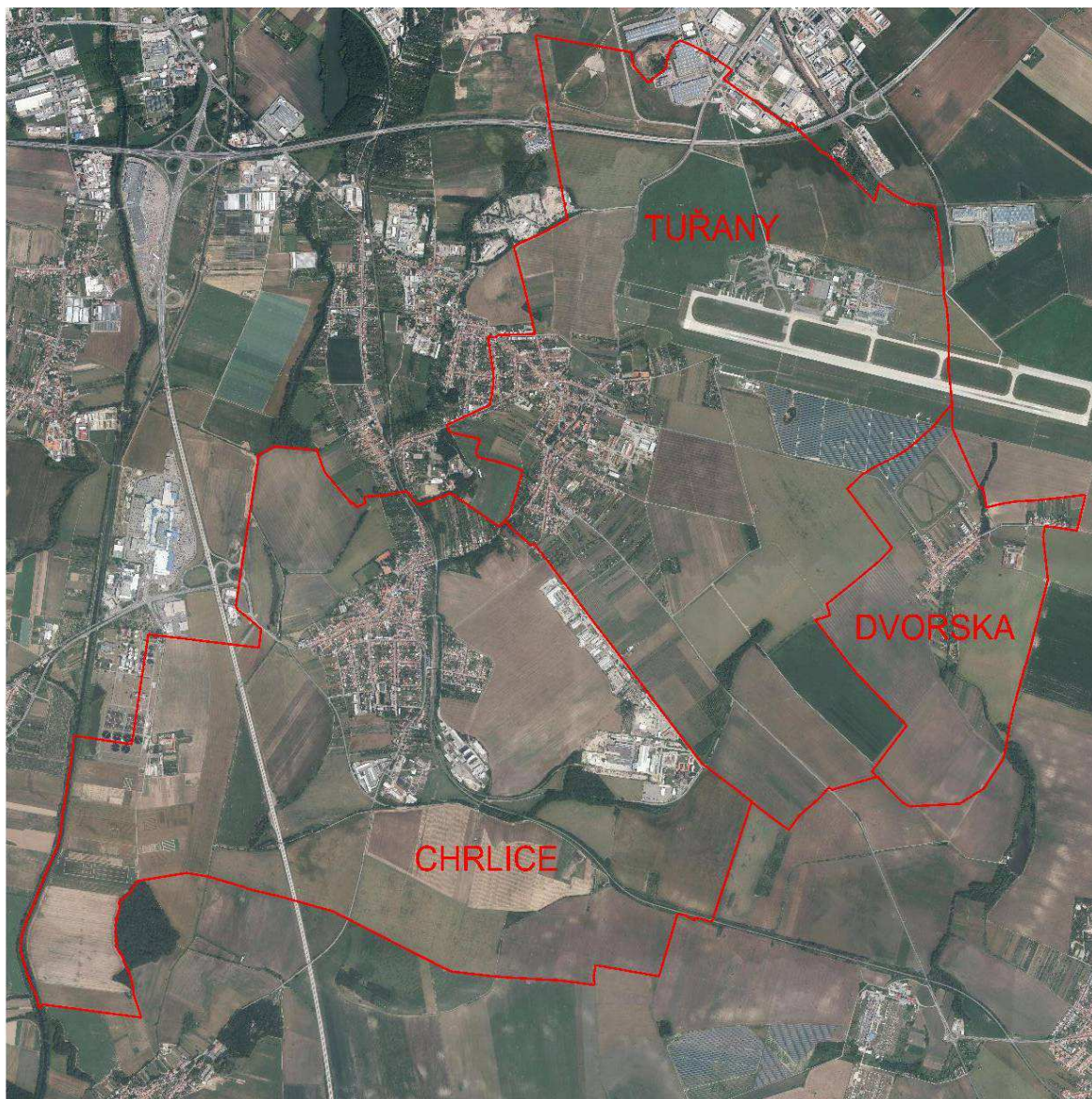
V rámci takto formulovaného zadání se tedy řešitel zabýval těmito tematickými okruhy:

1. *Procedurální otázky:* V rámci tohoto okruhu bylo analyzováno právní prostředí ÚSES a navržen další postup nakládání se zpracovaným Plánem ÚSES až po jeho realizaci. V rámci toho byly popsány nejen postupy cestou zpracování do územního plánu, ale i realizace prostřednictvím komplexní pozemkové úpravy, lesního hospodářského plánu a územního rozhodnutí.
2. *Vymezení ÚSES a zpracování vlastního Plánu ÚSES:* V rozsáhlé přípravné fázi byla zkoumána bio geografická a geobiocenologická diferenciací území, aktuální stav krajiny (terénní průzkumy), shromážděny a analyzovány podklady. Následně bylo navrženo vlastní řešení Plánu, které bylo ve více etapách konzultováno a projednáváno, výsledně vznikla finální verze návrhu vč. mapové, tabulkové a datové (viz dále) části.
3. *Datové struktury:* V rámci řešení předchozího bodu byl návrh datových struktur navržen tak, aby byl v souladu s existujícími strukturami zadavatele.

2. VYMEZENÍ ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Řešeným územím - dle požadavku zadavatele - jsou katastrální území Dvorská, Tuřany a Chrlice nacházející se v jihovýchodní části území města Brna. Celková rozloha řešeného území činí 2134,1 ha - z toho k. ú. Dvorská 223,4 ha, k. ú. Tuřany 961,4 ha a k. ú. Chrlice 949,3 ha.

Obr. 1: Řešené území - k.ú. Chrlice, Dvorská a Tuřany

3. POSTUP PRÁCE – METODIKA ŘEŠENÍ DÍLA

Použitý postup práce na tvorbě Plánu ÚSES lze v zásadě rozdělit do následujících čtyř kroků:

1. Shromáždění podkladových materiálů a jejich vyhodnocení z hlediska využitelnosti pro řešení ÚSES

Jako podklad pro zpracování všech částí díla vč. samotného řešení ÚSES byly využity tyto materiály vztahující se k řešenému území, jejichž seznam je uveden v kapitole 12.2. Seznam dalších, při zpracování Plánu použitých podkladů (s obecnou či širší platností než přímo pro řešené území), je uveden taktéž v kapitole 12.2.

V této fázi byl uspořádán první výrobní výbor, kde zpracovatel seznámil přítomné se zadáním a předpokládaným postupem řešení úkolu. Cílem prvního výrobního výboru (záznam z výrobního výboru viz Dokladová část Plánu - kapitola 12.4. byl kromě informování o vznikajícím Plánu také sběr požadavků a očekávání od této práce, zhodnocení stávající situace v Brně kolem právě vydané aktualizace územního plánu a ÚSES v něm, diskutování předpokládané úlohy Plánu a jeho dalšího využití. Průběžně dle potřeby probíhaly po celou dobu zpracování Plánu i vnitřní výrobní výbory, kde se scházel pracovní tým a zástupci zadavatele.

Vzhledem k povaze zadání Plánu (prakticky pilotní projekt v rámci ČR) považoval zpracovatel za vhodné přizvat k účasti na zpracování/supervizi externí konzultanty, osoby dlouhodobě profesně se zabývající danou tematikou. Takto byli přizváni ing. Eliška Zimová, ing. Darek Lacina a doc. Ing. Petr Kučera, Ph.D.

2. Analýza biogeografické diferenciacie území

3. Vytvoření pracovních verzí Plánu ÚSES a jejich projednání

Pracovní verze Plánu ÚSES byla přeložena a projednána na 2. výrobním výboru (záznam z výrobního výboru viz Dokladová část Plánu - kapitola 12.4. , kde byla představena předpokládaná struktura výstupů práce. Výrobní výbor se podrobněji zabýval tzv. procedurální částí Plánu, tj. navrhovaným postupem jak Plán vytvořit, oborově schválit a dále zpracovat do různých obecně závazných dokumentů. Byl také předložen návrh podmínek využití ploch ÚSES (přípustné, podmíněně přípustné, nepřípustné využití), který by byl výchozím podkladem pro definování těchto podmínek v budoucím územním plánu města. V rámci věcného řešení Plánu byla představena východiska, směr řešení i jednotlivé druhy problémů, na které věcné řešení naráží.

Tímto výrobním výborem projednávaná pracovní verze byla následně rozeslána na úřady dotčených městských částí k prostudování a zaslání připomínek úřadům a orgánům dle výběru a pokynů zadavatele. Došlé připomínky obou dotčených městských částí (Brno-Chrlice a Brno-Tuřany - všechny jsou součástí Dokladové části 12.4. i dalších subjektů byly zohledněny při tvorbě úplného návrhu Plánu ÚSES.

Ke všem výrobním výborům (vnitřním i veřejným) byli zpracovatelem Plánu zváni výše jmenovaní externí konzultanti/ poradci, kteří byli průběžně seznamováni se zpracováním úkolu, připomínkovali dílčí výstupy a způsoby řešení apod.

4. Vytvoření úplného návrhu Plánu ÚSES a jeho projednání

Plán ÚSES ve stádiu téměř dokončeném byl prezentován na 3. výrobním výboru (záznam z výrobního výboru viz Dokladová část Plánu - kapitola 12.4. . Přítomní byli seznámeni s podrobnou aktuální strukturou podoby Plánu a dále podrobněji s věcným řešením. Byly předloženy poslední dotazy na způsob věcného řešení a zpracování výstupů, které zpracovatel ještě mohl zohlednit a zpracovat.

5. Zpracování konečné podoby Plánu ÚSES

Na základě projednání úplného návrhu Plánu a získané odezvy byla dopracována konečná podoba Plánu ÚSES, která byla následně odevzdána.

4. LEGISLATIVNÍ A METODICKÝ ZÁKLAD

4.1. LEGISLATIVNÍ A METODICKÁ VÝCHODISKA

Tato kapitola obsahuje výtah ze současně platných právních předpisů vztahujících se k ÚSES vč. příslušných pasáží z komentářů, metodických pokynů apod. U všech citovaných předpisů se jedná samozřejmě o předpisy **v platném znění**.

OBECNÁ VÝCHODISKA

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí

§ 5

Únosné zatížení území je takové zatížení území lidskou činností, při které nedochází k poškozování životního prostředí, zejména jeho složek, funkcí ekosystémů nebo ekologické stability.

§ 6

Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachová možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.

§ 11

Území nesmí být zatěžováno lidskou činností nad míru únosného zatížení.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

§4

(2) Orgány územního plánování a stavební úřady postupují ve vzájemné součinnosti s dotčenými orgány chránícími veřejné zájmy podle zvláštních právních předpisů *(ve výčtu uveden i zákon 114/1992 Sb.)*

§ 18

Cílem územního plánování je vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích.

(2) Územní plánování zajišťuje předpoklady pro udržitelný rozvoj území soustavným a komplexním řešením účelného využití a prostorového uspořádání území s cílem dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území. Za tím účelem sleduje společenský a hospodářský potenciál rozvoje.

(3) Orgány územního plánování postupem podle tohoto zákona koordinují veřejné i soukromé záměry změn v území, výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území a konkretizují ochranu veřejných zájmů vyplývajících ze zvláštních právních předpisů.

(4) Územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Přitom chrání krajinu jako podstatnou složku prostředí života obyvatel a základ jejich totožnosti. S ohledem na to určuje podmínky pro hospodárné využívání zastavěného území a zajišťuje ochranu nezastavěného území a nezastavitelných pozemků. Zastavitelné plochy se vymezují s ohledem na potenciál rozvoje území a míru využití zastavěného území.

§19

(1) Úkolem územního plánování je zejména

- a) zjišťovat a posuzovat stav území, jeho přírodní, kulturní a civilizační hodnoty,
- b) stanovovat koncepci rozvoje území, včetně urbanistické koncepce s ohledem na hodnoty a podmínky území,
- c) prověřovat a posuzovat potřebu změn v území, veřejný zájem na jejich provedení, jejich přínosy, problémy, rizika s ohledem například na veřejné zdraví, životní prostředí, geologickou stavbu území, vliv na veřejnou infrastrukturu a na její hospodárné využívání,
- d) stanovovat urbanistické, architektonické a estetické požadavky na využívání a prostorové uspořádání území a na jeho změny, zejména na umístění, uspořádání a řešení staveb,
- e) stanovovat podmínky pro provedení změn v území, zejména pak pro umístění a uspořádání staveb s ohledem na stávající charakter a hodnoty území,
- f) stanovovat pořadí provádění změn v území (etapizaci),
- g) vytvářet v území podmínky pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, a to přírodě blízkým způsobem,
- h) vytvářet v území podmínky pro odstraňování důsledků náhlých hospodářských změn,
- i) stanovovat podmínky pro obnovu a rozvoj sídelní struktury a pro kvalitní bydlení,
- j) prověřovat a vytvářet v území podmínky pro hospodárné vynakládání prostředků z veřejných rozpočtů na změny v území,
- k) vytvářet v území podmínky pro zajištění civilní ochrany,
- l) určovat nutné asanační, rekonstrukční a rekultivační zásahy do území,
- m) vytvářet podmínky pro ochranu území podle zvláštních právních předpisů před negativními vlivy záměrů na území a navrhopvat kompenzační opatření, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak,
- n) regulovat rozsah ploch pro využívání přírodních zdrojů,
- o) uplatňovat poznatky zejména z oborů architektury, urbanismu, územního plánování a ekologie a památkové péče.

ÚSES V PRÁVNÍCH NORMÁCH

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

§ 2

- (2) Ochrana přírody a krajiny podle tohoto zákona se zajišťuje zejména
- a) ochranou a vytvářením územního systému ekologické stability krajiny,
  - g) spoluúčastí v procesu územního plánování a stavebního řízení s cílem prosazovat vytváření ekologicky vyvážené a esteticky hodnotné krajiny.

§ 3

Pro účely tohoto zákona se vymezují některé základní pojmy takto:

- a) územní systém ekologické stability krajiny (dále jen systém ekologické stability) je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Rozlišuje se místní, regionální a nadregionální systém ekologické stability.

Komentář (Miko)... *Bližší podrobnosti vymezení a hodnocení ÚSES upravují ustanovení §§1-6 vyhlášky 395/1992 Sb. V §1 vyhlášky jsou vymezeny základní pojmy ÚSES, a to biocentrum a biokoridor. Naopak pojem „interakční prvek“, v praxi hojně používaný při vytváření, nijak právně vymezena definován není. IP je chápán jako ekologicky významný prvek v krajině nebo ekologicky významné liniové společenstvo významně ovlivňující fungování ekosystémů kulturní krajiny. ...Ustanovení §2 vyhlášky říká, že vymezení stanoví orgán ochrany přírody v plánu ÚSES, ust. §3 pak orgánům ochrany přírody ukládá provádět průběžné hodnocení systému. Naproti tomu zákon poněkud nejednoznačně stanoví, že vymezení stanoví a jeho hodnocení provádějí orgány územního plánování a ochrany přírody ve spolupráci s dalšími orgány. K vymezení a hodnocení místního ÚSES jsou příslušné obecní úřady obcí s rozšířenou působností a správy. ... Zákon označuje vytváření systému za veřejný zájem a jeho ochranu za povinnost všech vlastníků a uživatelů pozemků tvořících jeho základ. Je nutno upozornit, že ochranu ploch zařazených do ÚSES nemůže orgán ochrany přírody vynucovat přímo a bezprostředně s pouhým odkazem na to, že plocha je součástí biocentra či biokoridoru. Ochrana ploch prvků ÚSES před změnou využívání těchto ploch je zajištěna prostřednictvím ÚPD.*

§ 4 Základní povinnosti při obecné ochraně přírody

- (1) Vymezení systému ekologické stability, zajišťujícího uchování a reprodukci přírodního bohatství, příznivé působení na okolní méně stabilní části krajiny a vytvoření základů pro mnohostranné využívání krajiny stanoví a jeho hodnocení provádějí orgány územního plánování a ochrany přírody ve spolupráci s orgány vodohospodářskými, ochrany zemědělského půdního fondu a státní správy lesního hospodářství. Ochrana systému ekologické stability je povinností všech vlastníků a uživatelů pozemků tvořících jeho základ; jeho vytváření je veřejným zájmem, na kterém se podílejí vlastníci pozemků, obce i stát. Podrobnosti vymezení a hodnocení systému ekologické stability a podrobnosti plánů, projektů a opatření v procesu jeho vytváření stanoví Ministerstvo životního prostředí České republiky (dále jen "Ministerstvo životního prostředí") obecně závazným právním předpisem.

Dle komentáře (Pekárek) je ... ochrana ÚSES povinností uloženou především těm subjektům, které v určitém území realizují své zájmy, tj. především vlastníkům a uživatelům pozemků. Ti jsou povinni nejen nečinit nic, co by systém ekologické stability narušilo, ale naopak činit opatření, jimiž prováděcí předpis rozumí návrhy na realizaci dílčích či jednoduchých doplnění ÚSES.

Dle Metodické pomůcky MŽP (2012), 5.1 Vymezení hierarchických úrovní ÚSES a základní zásady vymezování ÚSES....Vymezení územního systému ekologické stability provádějí podle § 4 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny orgány ochrany přírody a územního plánování ve spolupráci s orgány vodohospodářskými, ochrany zemědělského půdního fondu a státní správy lesního hospodářství. S tím koresponduje ustanovení § 5 odst. 1 vyhlášky č. 395/1992 Sb. Za platné (právně závazné) lze tedy považovat pouze takové vymezení ÚSES, které je součástí vydané územně plánovací dokumentace, schváleného návrhu KPÚ, přijatého LHP nebo takové, na které se vztahuje pravomocné územní rozhodnutí.

§ 59 Zajištění pozemků k tvorbě systému ekologické stability

(1) K zajištění podmínek pro vytváření systému ekologické stability se v dohodě s vlastníkem pozemku uskuteční opatření, projekty a plány podle § 4 odst. 1.

(2) Vyžaduje-li vytváření systému ekologické stability změnu v užívání pozemku, se kterou jeho vlastník nesouhlasí, nabídne mu pozemkový úřad výměnu jeho pozemku za jiný ve vlastnictví státu v přiměřené výměře a kvalitě, jako je původní pozemek, a to pokud možno v téže obci, ve které se nachází převážná část pozemku původního.

(3) Na pozemky nezbytné k uskutečnění opatření, projektů a plánů tvorby systému ekologické stability podle § 4 odst. 1 se nevztahují ustanovení o ochraně zemědělského půdního fondu.

§ 65 Dotčení zájmů ochrany přírody

Orgán státní správy vydávající rozhodnutí podle zvláštních předpisů, jimiž mohou být dotčeny zájmy chráněné tímto zákonem, tak činí jen po dohodě s orgánem ochrany přírody, není-li v zákoně předepsán jiný postup.

§ 68 Opatření ke zlepšování přírodního prostředí

(1) Vlastníci a nájemci pozemků zlepšují podle svých možností stav dochovaného přírodního a krajinného prostředí za účelem zachování druhového bohatství přírody a udržení systému ekologické stability.

§77 Působnost obecních úřadů obcí s rozšířenou působností

(1) Obecní úřady obcí s rozšířenou působností ve svém správním obvodu, nejde-li o zvláště chráněná území nebo jejich ochranná pásma,

q) uplatňují stanoviska k územním plánům a regulačním plánům z hlediska své přenesené působnosti a dále z hlediska přenesené působnosti obecních úřadů a pověřených obecních úřadů.

(2) Obecní úřady obcí s rozšířenou působností vymezují a hodnotí místní systém ekologické stability podle § 4 odst. 1 mimo území národních parků, chráněných krajinných oblastí a ochranných pásem národních parků.

§ 77a Působnost krajů a krajských úřadů

(6) Krajské úřady vymezují a hodnotí regionální systém ekologické stability podle § 4 odst. 1 mimo území národních parků, chráněných krajinných oblastí a ochranných pásem těchto zvláště chráněných území.

§ 85 Státní dozor v ochraně přírody

(1) Krajské úřady a správy dozírají, zda v obvodu jejich působnosti nedochází k ohrožování zájmů ochrany přírody a krajiny, dozírají na dodržování tohoto zákona a prováděcích předpisů a v rozsahu své působnosti ukládají opatření k odstranění zjištěných závad. Tyto orgány zejména dozírají, jak jsou dodržována vydaná rozhodnutí a závazná stanoviska na úseku ochrany přírody a krajiny, plněny povinnosti fyzických a právnických osob vyplývající z předpisů na ochranu přírody a krajiny, zajišťovány ochranné podmínky zvláště chráněných částí přírody a dodržována ochrana významných krajinných prvků, připravovány a naplňovány plány, projekty a opatření k obnově systému ekologické stability.

Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění

§ 1

Pro účely této vyhlášky se vymezují následující pojmy územního systému ekologické stability krajiny (dále jen "systém ekologické stability"):

a) biocentrum je biotop [§ 3 písm. i) zákona] nebo soubor biotopů v krajině [§ 3 písm. k) zákona], který svým stavem a velikostí umožňuje trvalou existenci přirozeného či pozměněného, avšak přírodě blízkého ekosystému [§ 3 písm. j) zákona],

b) biokoridor je území, které neumožňuje rozhodující části organismů trvalou dlouhodobou existenci, avšak umožňuje jejich migraci mezi biocentry a tím vytváří z oddělených biocenter síť.

§ 2

(1) Vymezení místního regionálního a nadregionálního systému ekologické stability stanoví orgány ochrany přírody v plánu systému ekologické stability.

(2) Plán systému ekologické stability obsahuje

a) mapový zakres existujících a navržených biocenter a biokoridorů s vyznačením zvláště chráněných částí přírody, a to v měřítku 1 : 50 000 a větším pro nadregionální a regionální systém ekologické stability a v měřítku 1 : 10 000 a větším pro místní systém ekologické stability,

b) tabulkovou a popisnou část charakterizující funkční a prostorové ukazatele, zejména rozmanitost ekosystémů, charakteristiky zvláště chráněných částí přírody, prostorové vazby, nezbytné prostorové údaje (minimální plochy biocenter, maximální délky biokoridorů a jejich minimální nutné šířky) a jejich současný stav,

c) bližší odůvodnění včetně návrhů rámcových opatření k jeho zachování a zlepšení.

(3) Plán systému ekologické stability je podkladem pro projekty systému ekologické stability podle § 4, provádění pozemkových úprav, pro zpracování územně plánovací dokumentace, pro lesní hospodářské plány a pro vodohospodářské a jiné dokumenty ochrany a obnovy krajiny. Zpracování plánu systému ekologické stability provádějí odborně způsobilé osoby.

§ 3

(1) Orgán ochrany přírody průběžně provádí hodnocení systému ekologické stability (dále jen "hodnocení") z hlediska jeho stabilizační funkce.

(2) Hodnocení obsahuje zejména upřesnění hranic, úroveň biologické diverzity, hodnocení druhové skladby porostů a schopnosti ekosystému odolávat znečištění, erozi či jiné fyzikální nebo chemické zátěži prostředí. Jeho výsledkem je určení, zda systém ekologické stability je vyhovující, tj. přesně vymezený a schopný bez dalších opatření plnit stabilizující funkce v krajině, nebo nevyhovující, tj. vyžadující vymezení či doplnění biocenter a biokoridorů.

§ 4

(1) Projekty k vytváření systému ekologické stability (dále jen "projekty") jsou souborem přírodovědné, technické, ekonomické, organizační a majetkoprávní dokumentace; jsou nezbytným podkladem zejména k provádění pozemkových úprav.

(2) Podkladem pro zpracování projektu je schválená územně plánovací dokumentace⁴⁾ nebo plán systému ekologické stability.

(3) Projekty podle odstavce 1 zajišťují právnické a fyzické osoby uvedené v § 4 odst. 1 zákona. Jejich zpracování provádějí odborně způsobilé osoby.

§ 5

(1) Plán systému ekologické stability a projekt systému ekologické stability schvalují příslušné orgány územního plánování v územně plánovací dokumentaci nebo v územním rozhodnutí.

(2) Před schválením předkládá příslušný orgán ochrany přírody návrh plánu systému ekologické stability nebo zpracovaný projekt systému ekologické stability k posouzení a projednání dotčeným orgánům státní správy a účastníkům řízení.

(3) Pro objektivní posouzení návrhu plánu systému ekologické stability nebo zpracovaného projektu systému ekologické stability si před jeho schválením mohou orgány ochrany přírody zajistit posouzení u odborně způsobilých právnických či fyzických osob.

Dle komentáře (Miko) plán ÚSES schvalují orgány územního plánování v ÚPD, projekt systému je pak schvalován územním rozhodnutím. Druhý z uvedených postupů je praktický tam, kde pro nějaké území ÚPD dosud nebyla schválena. Plán ÚSES je územně analytickým podkladem a představuje jeden z limitů využití území (§26 a následující stavebního zákona 183/2006 Sb.).

Komentář (Pekárek) ...k §§ 4a a 5 uvádí, že na první pohled může se zdát, že existuje rozpor mezi těmito dvěma paragrafy. Uvedený rozpor však neexistuje, pohlíží-li se na vztah obou dokumentů dialekticky. Jinak totiž bude situace vypadat v případě, kdy ÚPD je pro

určité území zpracována a schválena a jinak v případě, kdy tomu tak není. Zatímco v prvním případě platí §4 odst. 2 vyhlášky a tato dokumentace je podkladem pro zpracování plánu a projektu ÚSES, v případě druhé platí §5 odst. 1. Vyhlášky a plán nebo projekt ÚSES bude v tom případě schvalován zpravidla v rámci jejího schvalování. I v prvním případě, tj. při zpracování plánu či projektu ÚSES pro území se zpracovanou ÚPD může být nově zpracovaný plán nebo projekt důvodem pro změnu již schválené ÚPD.

Není vyloučeno (neexistuje právní překážka), aby ÚSES resp. jeho plán měl podobu územně-plánovacího podkladu ve smyslu zákona 183/2006 Sb. Okruh územně-plánovacích podkladů uváděných výslovně tímto předpisem je totiž jen příkladný a nevylučuje ani existenci dalších. Tuto formu by mohly plány ÚSES mít do doby, než se stanou součástí schválené ÚPD.

Dle Metodické pomůcky MŽP (2012), 5.1.1 Plán ÚSES... Plán ÚSES je odborným podkladem OOP pro uplatňování požadavků a stanovisek k vymezení ÚSES v územním plánu, komplexní pozemkové úpravě či při rozhodování o území. V případě, že pro dané území není dosud plán ÚSES zpracován, případně je zde pouze generel ÚSES se zákresem minimálních nároků pro zachování funkčnosti systému bez bližší specifikace a rozboru širších vztahů, musí být provedena revize těchto podkladů. Při zpracovávání revidovaného či nového plánu ÚSES je nezbytné vycházet ze schváleného vymezení ÚSES v územně plánovací dokumentaci (tj. ze ZÚR i ÚP, případně regulačního plánu, potažmo platných územních rozhodnutí), případně zhodnotit a zahrnout i schválenou komplexní pozemkovou úpravu či přijatý LHP.

Poznámka: Generel ÚSES je jedna z dříve hojně využívaných schematických forem vymezení ÚSES, která ÚSES vymezuje pouze na základě přírodovědných hledisek v minimalizovaných plošných nárocích jako nepostradatelné a neporušitelné minimum, z něhož už nejde ubírat. Byl proto vymezován co nejvolněji a byly v něm vyjádřeny pouze přírodní danosti (místní ekologické podmínky a vyspělá a okamžitě nenahraditelná společenstva). Generely ÚSES měly být rozpracovány do podrobnosti plánu či projektu ÚSES, což se ne vždy stalo. Tato dokumentace neřešila další vztahy v řešeném území (tj. majetkoprávní, jiné veřejné zájmy apod.) a je nezbytné generely ÚSES podrobit revizi, případně dopracovat do podoby plánu ÚSES.

Zpracování plánů ÚSES zajišťují kompetentní OOP vždy v úzké spolupráci s orgány s působností na úseku územního plánování (ať už jako oborový podklad OOP či v rámci procesu pořizování ÚPD)....

KÚ následně poskytují zpracovatelům ÚP, KPÚ apod. platné vymezení NR a R ÚSES, vydané v rámci ZÚR v měřítku 1:100.000, 1:50.000, popř. 1:200.000, které je závazným vymezením pro přípravu plánů M ÚSES, pořizování ÚP, ÚR, KPÚ či LHP. Plán M ÚSES musí toto vymezení upřesnit v příhodném měřítku, doplnit vložená místní biocentra do NRBK či RBK a propojit síť i na místní úrovni. Plán M ÚSES tedy řeší ÚSES všech hierarchických úrovní NR – R – M ÚSES tak, aby byly dodrženy metodické postupy vymezení a upřeshňování ÚSES. Z tohoto důvodu je kompletní plán M ÚSES zpracován nejlépe pro území ORP v měřítku 1:10.000 a podrobnějším ve vazbě na vymezení ÚSES v sousedních ORP.

Příslušným OOP je ORP pro zpracování plánu M ÚSES mimo území NP, jejich ochranného pásma a CHKO a území vojenských újezdů. Na území NP, jejich ochranných pásem a CHKO jej pak zpracovávají Správy NP a CHKO, na území vojenských újezdů újezdní úřady.

Plán M ÚSES musí vyřešit koncepčně méně vhodné vymezení ÚSES v ÚPD či předchozích odborných podkladech (generely ÚSES apod.), kde nejsou například dodržena odborná a metodická východiska (například - ÚSES nemá spojitý charakter či je vymezen na nevhodných potenciálních stanovištích nebo v zastavěném území bez odůvodnění, proč bylo nezbytné jej takto vymezit).

Dále musí specifikovat podmínky využití ploch a koridorů tvořících ÚSES, které jsou následně uplatněny OOP v procesu pořizování ÚPD obcí (k návrhům zadání ÚP a RP, resp. k návrhům ÚP a RP), KPÚ, LHP a v územních řízeních.

Takto revidované či zpracované plány M ÚSES, které zahrnují i upřesnění NR a R ÚSES je nezbytné projednat z hlediska upřesnění NR ÚSES s MŽP, z hlediska R ÚSES s krajským úřadem (odborné s působností na úseku ochrany přírody) mimo území NP, jejich ochranných pásem a CHKO, případně se Správou NP či CHKO na jejich územích.

Plán ÚSES nebo jeho revizi zpracovává vždy projektant územních systémů ekologické stability, který je zodpovědný za správnost vymezení či upřesnění v souladu s metodickými principy vymezení ÚSES. Plán ÚSES musí být vždy označen jeho platnou autorizací (otisk razítka a podpis).

Ve smyslu stávající úpravy stavebního zákona má být takto zpracovaný plán ÚSES poskytnut do územně analytických podkladů obcí, nad rámec požadavků vyhlášky č. 500/2006 Sb., ale ve vazbě na ustanovení § 29 odst. 4 stavebního zákona též do ÚAP krajů, za účelem jeho vymezení v rámci pořizování či aktualizace ÚPD obcí či krajů.

Pokud se v ÚAP nenachází tento koncepční podklad (ÚAP – jiné záměry - jev č. 118), je možné zpracovat plán ÚSES a projednat jej v rámci přípravy a projednání ÚP obce. I při takto připravovaném plánu ÚSES je vždy nezbytná přítomnost autorizovaného projektanta ÚSES a úzká spolupráce s OOP. Tento postup je nejvhodnější uplatnit tam, kde se jedná o upřesnění nadřazené dokumentace bez nutnosti výraznějších úprav vymezení ÚSES.

V případě, že jsou nezbytné zásadnější úpravy dosud platného vymezení, například z důvodu chybně aplikovaných metodických postupů u dříve zpracovaného vymezení ÚSES, případně ponechání generelového pojetí bez dopřesnění do podrobnosti plánu ÚSES, je nezbytné nejdříve zpracovat revizi či nový plán ÚSES v návaznostech na všechny hierarchické úrovně a okolní obce a tento poskytnout do ÚAP jako záměr k řešení.

§ 6

(1) Opatřením k vytváření systému ekologické stability se rozumí návrh a realizace dílčích či jednoduchých doplnění systému ekologické stability, zejména místního, které vzhledem k nenáročným technickým, ekonomickým, organizačním a majetkoprávním podmínkám nevyžaduje předchozí zpracování plánu či projektu podle § 4 a 5 (např. doplňková výsadba stávajícího biocentra či biokoridoru, založení nevelkého remízu, výsadba či dosadba liniové zeleně).

(2) Opatření podle odstavce 1 zabezpečují právnické a fyzické osoby uvedené v § 4 odst. 1 zákona.

Zákon 183/2006 Sb. (stavební zákon) - problematika územně – analytických podkladů

§ 25 Územně plánovací podklady

Územně plánovací podklady tvoří územně analytické podklady, které zjišťují a vyhodnocují stav a vývoj území a územní studie, které ověřují možnosti a podmínky změn v území; slouží jako podklad k pořizování politiky územního rozvoje, územně plánovací dokumentace, jejich změně a pro rozhodování v území.

§ 26 Územně analytické podklady

(1) Územně analytické podklady obsahují zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho hodnot, omezení změn v území z důvodu ochrany veřejných zájmů, vyplývajících z právních předpisů nebo stanovených na základě zvláštních právních předpisů nebo vyplývajících z vlastností území (dále jen "limity využití území"), záměrů na provedení změn v území, zjišťování a vyhodnocování udržitelného rozvoje území a určení problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci (dále jen "rozbور udržitelného rozvoje území").

(2) Náležitosti obsahu územně analytických podkladů stanoví prováděcí právní předpis.

§ 27 Pořizování územně analytických podkladů

(1) Úřad územního plánování pořizuje územně analytické podklady pro svůj správní obvod v podrobnosti a rozsahu nezbytném pro pořizování územních plánů a regulačních plánů. Krajský úřad pořizuje územně analytické podklady pro území kraje v podrobnosti a rozsahu nezbytném pro pořizování zásad územního rozvoje.

(2) Územně analytické podklady pořizuje příslušný pořizovatel na základě průzkumů území a na základě údajů o území, kterými jsou informace nebo data o stavu území, o právech, povinnostech a omezeních, která se váží k určité části území, například ploše, pozemku, přírodnímu útvaru nebo stavbě, a která vznikla nebo byla zjištěna zejména na základě právních předpisů a dále informace nebo data o záměrech na provedení změny v území; údaje o území zahrnují i informace o jejich vzniku, pořízení, zpracování, případném schválení nebo nabytí platnosti a účinnosti (dále jen "údaje o území"). Podkladem pro pořízení územně analytických podkladů může být i technická mapa.

(3) Údaje o území poskytuje pořizovateli orgán veřejné správy, jím zřízená právnická osoba a vlastník dopravní a technické infrastruktury (dále jen "poskytovatel údajů") především v digitální formě bezodkladně po jejich vzniku nebo po jejich zjištění, přitom zodpovídá za jejich správnost, úplnost a aktuálnost. Tyto údaje o území může pořizovatel použít jen pro územně plánovací činnost, založení a vedení technické mapy a pro činnost projektanta územně plánovací dokumentace a územní studie.

§ 28 Aktualizace územně analytických podkladů

(1) Pořizovatel průběžně aktualizuje územně analytické podklady na základě nových údajů o území a průzkumu území a každé 2 roky pořídí jejich úplnou aktualizaci.

(2) Nejpozději 18 měsíců od pořízení územně analytických podkladů nebo od jejich poslední úplné aktualizace pořizovatel pořídí návrh nové úplné aktualizace, doručí oznámení o aktualizaci poskytovatelům údajů a vyzve je k potvrzení správnosti, úplnosti a aktuálnosti

jimi poskytnutých údajů o území ve lhůtě do 3 měsíců. Pokud tak poskytovatel údajů neučiní v této lhůtě, má se za to, že jejich správnost, úplnost a aktuálnost potvrdil.

(3) Poskytovatel údajů, který nesplní povinnost podle § 27 odst. 3, nebo prokáže-li se, že poskytovatel údajů neupozornil na nesprávnost údajů o území jím poskytnutých podle odstavce 2, je povinen uhradit z toho vyplývající náklady na aktualizaci a změny územně plánovací dokumentace a na aktualizaci územně analytických podkladů.

§ 29 Projednání územně analytických podkladů

(1) Územně analytické podklady pro správní obvod obce s rozšířenou působností a jejich úplnou aktualizaci projedná pořizovatel v rozsahu určení problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích do 30 dnů po jejich vyhotovení s obcemi ve svém správním obvodu.

(2) Pořizovatel upraví územně analytické podklady podle výsledku projednání a bezodkladně je zašle krajskému úřadu.

Vyhláška 500/2006 Sb. O územně analytických podkladech, územněplánovací dokumentaci a způsobu evidence územněplánovací činnosti

§ 4 Územně analytické podklady (k § 26 odst. 2 stavebního zákona)

(1) Územně analytické podklady pořizované úřadem územního plánování (dále jen "územně analytické podklady obcí") a územně analytické podklady pořizované krajským úřadem (dále jen "územně analytické podklady kraje") obsahují

a) podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území zahrnující zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho hodnot, limity využití území, zjištění a vyhodnocení záměrů na provedení změn v území,

b) rozbor udržitelného rozvoje území zahrnující

1. zjištění a vyhodnocení udržitelného rozvoje území s uvedením jeho silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb v tematickém členění zejména na horninové prostředí a geologii, vodní režim, hygienu životního prostředí, ochranu přírody a krajiny, zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa, veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, sociodemografické podmínky, bydlení, rekreaci, hospodářské podmínky; závěrem těchto tematických zjištění a vyhodnocení udržitelného rozvoje území je vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území,

2. určení problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích zahrnující zejména požadavky na odstranění nebo omezení urbanistických, dopravních a hygienických závad, vzájemných střetů záměrů na provedení změn v území a střetů těchto záměrů s limity využití území, slabých stránek, hrozeb a rizik souvisejících s nevyvážeností územních podmínek udržitelného rozvoje území.

(2) Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území dále zahrnují údaje o území, zjištění vyplývající z průzkumů území a další dostupné informace, například statistické údaje. Obsah podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území, které jsou součástí územně analytických podkladů obcí zpracovaných zpravidla digitální technologií způsobem umožňujícím výměnu dat pro jejich využití v územně analytických podkladech kraje (§ 29 odst. 3 stavebního zákona), je stanoven v části A přílohy č. 1 k této vyhlášce. Obsah podkladů pro rozbor

udržitelného rozvoje území, které jsou součástí územně analytických podkladů kraje, je stanoven v části B přílohy č. 1 k této vyhlášce.

(3) Údaj o území obsahuje textovou část, grafickou část a dále informace o jeho vzniku, pořízení, zpracování, případném schválení nebo nabytí účinnosti (dále jen "pasport údaje o území"). Textová část obsahuje popis údaje o území, grafická část obsahuje zobrazení údaje o území včetně použitého měřítko a legendy. Správnost poskytnutého údaje o území se potvrzuje v pasportu údaje o území, jehož obsah je stanoven v příloze č. 2 k této vyhlášce.

(4) Grafická část územně analytických podkladů obsahuje výkres hodnot území, zejména urbanistických a architektonických, výkres limitů využití území, výkres záměrů na provedení změn v území a výkres problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích (dále jen "problémový výkres"). Územně analytické podklady mohou být doplněny dalšími výkresy, schémata, tabulkami, grafy či kartogramy.

(5) V územně analytických podkladech pro území hlavního města Prahy je možno sloučit obsah územně analytických podkladů obcí a územně analytických podkladů kraje.

§ 5

(1) Územně analytické podklady kraje se předkládají k projednání zastupitelstvu kraje v rozsahu rozboru udržitelného rozvoje území nebo jeho aktualizace.

(2) Součástí územně analytických podkladů obcí je doklad o jejich projednání s obcemi. Součástí územně analytických podkladů kraje je doklad o jejich projednání v zastupitelstvu kraje.

Příloha č. 1 k vyhlášce 500/2006 Sb.

ÚAP obcí – podklad pro rozbor trvale udržitelného rozvoje území

- Sledovaný jev č. 21 – ÚSES
- Sledovaný jev č. 118 – jiné záměry

Dle Metodické pomůcky MŽP (2012), 3. Úloha OOP při tvorbě ÚAP...Metodický návod č. 1 A (Standard sledovaných jevů pro územně analytické podklady obcí), který zpracoval a zveřejňuje Ústav územního rozvoje v Brně, uvádí jako poskytovatele jevu č. 21 – územní systém ekologické stability pro nadregionální ÚSES – AOPK ČR, pro regionální ÚSES - krajské úřady mimo území NP, jejich ochranných pásem a CHKO, dále správy NP a CHKO na území NP, jejich ochranných pásem a CHKO a pro místní ÚSES – obecní úřad obce s rozšířenou působností mimo území NP, jejich ochranných pásem a CHKO a správy NP a CHKO na území NP, jejich ochranných pásem a CHKO. Územím vojenských újezdů se zmíněný metodický návod nezabývá.

Na údaje ÚSES je možné pohlížet ze dvou základních hledisek: závaznosti vymezení a věcné správnosti vymezení.

Z hlediska závaznosti vymezení lze členit ÚSES na závazné vymezení v platné ÚPD, vydaném územním rozhodnutí, schválené KPÚ, přijatém LHP2) a na vymezení ostatní tedy nezávazné (např. v plánech ÚSES, revidovaných generelech ÚSES apod.). Je-li ÚPD vydána před zpracováním KPÚ, je ÚPD závazným podkladem. Je-li ÚPD vydána po schválení KPÚ (respektive plánu společných zařízení), pak musí ÚPD respektovat právní stav území po

schválení KPÚ (tj. vymezení ÚSES v ní schválené). Stejně tak je tomu v případě vymezení ÚSES v LHP či územním rozhodnutí.

Z hlediska věcné správnosti pak na vymezení věcně správná a nesprávná (z hlediska odborné správnosti a dodržení metodiky pro vymezování ÚSES3)).

Poskytovatelem vymezení ÚSES z platné ÚPD je orgán územního plánování, který tuto ÚPD pořídil.

Poskytovatelem věcně správného vymezení – tzv. koncepčního vymezení ÚSES (v případě že aktuální vymezení dle ÚPD není věcně správné nebo existuje jiné vhodnější řešení) je orgán ochrany přírody dle svých územních kompetencí (ORP, kraj, správy NP a CHKO, újezdní úřady, MŽP prostřednictvím AOPK ČR). Koncepční vymezení ÚSES, odlišné od stavu v územně plánovací dokumentaci, musí být orgány ochrany přírody předáváno jako záměry na provedení změn v území pro potřeby ÚAP (§ 27 odst. 2 a 3 stavebního zákona), kde případná jiná vhodnější řešení ÚSES budou podchycena v záměrech na provedení změn v území (graficky ve výkrese záměrů na provedení změn v území), zejména však určené problémy k řešení v ÚPD kraje či obce (graficky ve výkrese problémů k řešení v ÚPD kraje či obce).

Úkolem OOP je průběžně provádět hodnocení územního systému ekologické stability z hlediska jeho stabilizační funkce (§ 3 vyhlášky č. 395/1992 Sb.). OOP v rámci tohoto hodnocení v souladu s kompetencí danou zákonem o ochraně přírody a krajiny sledují změny platného vymezení ÚSES ve svém správním území (tj. toho vymezení, které je obsaženo ve schválené a vydané ÚPD). Zároveň průběžně aktualizují odborně podložený a metodicky správný koncepční návrh vymezení ÚSES (plán ÚSES) jako zásadní podklad pro aktualizaci územně analytických podkladů (ÚAP) obcí, vztahující se k jevu č. 118 (jiné záměry) podle vyhlášky č. 500/2006 Sb. Na základě takto poskytnutého podkladu do ÚAP bude v rámci zpracování rozboru udržitelného rozvoje území (aktualizovaném pravidelně ve dvouletém intervalu dle § 28 odst. 1 stavebního zákona) identifikován problém k řešení v ÚPD, jehož výsledkem je upřesnění, výjimečně řádně odborně odůvodněná změna vymezení ÚSES v ÚPD při pořizování nové ÚPD nebo její změny.

Z těchto důvodů je nezbytné, aby OOP poskytovaly do ÚAP podklad odborně a metodicky správný, v němž ale může být v řádně odborně odůvodněných případech ÚSES vymezen odlišně od stávající schválené a platné ÚPD. Prostřednictvím nástrojů územního plánování by mělo dojít k vyřešení těchto případných rozdílů a dosud platné vymezení ÚSES by mělo být revidováno a upraveno na podkladě koncepčního odborně a metodicky správného návrhu vymezení ÚSES. Cílem tedy je skrze odborně a metodicky správné vymezení v územně analytických podkladech OOP stabilizovat toto vymezení v ZÚR a v územním plánu.

Předpokladem efektivní ochrany ÚSES je vedle odborně a metodicky správného plošného vymezení v ÚP také stanovení podmínek pro využití ploch v zájmu ochrany a zajištění funkčnosti ÚSES, vyřešení majetkoprávních vztahů k pozemkům, na nichž je ÚSES vymezen a zajištění podmínek pro budoucí realizaci (založení) skladebných částí ÚSES a jejich správu.

Poznámka:

Zpracování vymezení ÚSES pro ÚPD, ÚR, KPÚ i LHP provádí vždy projektant územních systémů ekologické stability¹⁾, 4), který je zodpovědný za správnost vymezení či upřesnění v souladu s metodickými principy vymezování ÚSES.

Záměry k zapracování do ÚPD (např. na vymezení ÚSES, na upřesnění ÚSES, výjimečně na řádně odůvodněnou změnu vymezení ÚSES) se poskytují (bezodkladně po jejich vzniku) do

územně plánovacího podkladu, kterým jsou od 1. 1. 2007 územně analytické podklady obcí a kraje. V rámci pravidelné aktualizace územně analytických podkladů jsou tyto záměry prověřeny v rozboru udržitelného rozvoje území a určeny jako problémy k řešení v ÚPD. Výjimečně je možné uplatnit záměry na upřesnění ÚSES i do samotného procesu pořizování ÚPD.

Obsah dosavadní územně plánovací dokumentace obce, jejíž ukončení platnosti se díky přechodným ustanovením § 188 odst. 1 stavebního zákona blíží, není v případě pořizování nového územního plánu závazný (toto vyplývá z logiky územního plánování – pokud by byl závazný, nedal by se změnit, proto je nezbytné, aby OOP do nových ÚP uplatnilo znovu všechny požadavky z hlediska ochrany přírody a krajiny, tedy i ÚSES). Z tohoto důvodu je třeba, aby OOP průběžně aktualizoval a poskytoval koncepční návrh vymezení ÚSES jako podklad pro územně analytické podklady (jev 21, jev 118 části A a jev 37 části B přílohy č. 1 vyhlášky č. 500/2006 Sb.) údaje o ÚSES a požadoval jejich zapracování do ÚP v rámci požadavků dotčených orgánů při zadání ÚP, případně ve zprávě o uplatňování územního plánu či zásad územního rozvoje.

Zákon 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu - problematika územního plánu

§ 43 Obsah a účel územního plánu

(1) Územní plán stanoví základní koncepci rozvoje území obce, ochrany jeho hodnot, jeho plošného a prostorového uspořádání (dále jen "urbanistická koncepce"), uspořádání krajiny a koncepci veřejné infrastruktury; vymezí zastavěné území, plochy a koridory, zejména zastavitelné plochy a plochy vymezené ke změně stávající zástavby, k obnově nebo opětovnému využití znehodnoceného území (dále jen "plocha přestavby"), pro veřejně prospěšné stavby, pro veřejně prospěšná opatření a pro územní rezervy a stanoví podmínky pro využití těchto ploch a koridorů. Zálazitosti nadmístního významu, které nejsou řešeny v zásadách územního rozvoje, mohou být součástí územního plánu, pokud to krajský úřad ve stanovisku podle § 50 odst. 7 z důvodu významných negativních vlivů přesahujících hranice obce nevyloučí.

(2) V územním plánu lze vymežit plochu nebo koridor, v němž je rozhodování o změnách v území podmíněno smlouvou s vlastníky pozemků a staveb, které budou dotčeny navrhovaným záměrem, jejímž obsahem musí být souhlas s tímto záměrem a souhlas s rozdělením nákladů a prospěchů spojených s jeho realizací (dále jen „dohoda o parcelaci, zpracováním územní studie nebo vydáním regulačního plánu....

(3) Územní plán v souvislostech a podrobnostech území obce zpřesňuje a rozvíjí cíle a úkoly územního plánování v souladu se zásadami územního rozvoje kraje a s politikou územního rozvoje. Územní plán ani vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území nesmí obsahovat podrobnosti náležející svým obsahem regulačnímu plánu nebo územním rozhodnutím.

(4) Územní plán se pořizuje a vydává pro celé území obce, pro celé území hlavního města Prahy, popřípadě pro celé území vojenského újezdu.... Územní plán se vydává formou opatření obecné povahy podle správního řádu.

(5) Územní plán je závazný pro pořízení a vydání regulačního plánu zastupitelstvem obce, pro rozhodování v území, zejména pro vydávání územních rozhodnutí....

(6) Náležitosti obsahu územního plánu a obecné požadavky na využívání území stanoví prováděcí právní předpis.

§ 44 Pořízení územního plánu

O pořízení územního plánu rozhoduje zastupitelstvo obce

- a) z vlastního podnětu,
- b) na návrh orgánu veřejné správy,
- c) na návrh občana obce,
- d) na návrh fyzické nebo právnické osoby, která má vlastnická nebo obdobná práva k pozemku nebo stavbě na území obce,
- e) na návrh oprávněného investora.

§ 46 Návrh na pořízení územního plánu

(1) Návrh na pořízení územního plánu se podává u obce, pro jejíž území se územní plán pořizuje, a obsahuje

- a) údaje umožňující identifikaci navrhovatele, včetně uvedení jeho vlastnických nebo obdobných práv k pozemku nebo stavbě na území obce,
- b) údaje o navrhované změně využití ploch na území obce,
- c) údaje o současném využití ploch dotčených návrhem navrhovatele,
- d) důvody pro pořízení územního plánu nebo jeho změny,
- e) návrh úhrady nákladů na pořízení územního plánu.

(2) Pořizovatel po převzetí návrhu na pořízení územního plánu posoudí úplnost návrhu, jeho soulad s právními předpisy a v případě nedostatků vyzve navrhovatele, aby je v přiměřené lhůtě odstranil. Neodstraní-li navrhovatel nedostatky požadovaným způsobem a ve stanovené lhůtě, pořizovatel návrh odmítne, sdělí tuto skutečnost navrhovateli a předloží o tom informaci zastupitelstvu obce příslušnému k vydání územního plánu.

(3) Splňuje-li návrh všechny stanovené náležitosti, pořizovatel jej posoudí a se svým stanoviskem bezodkladně předloží k rozhodnutí zastupitelstvu obce příslušné k vydání územního plánu. O výsledku jednání zastupitelstva informuje obec bezodkladně navrhovatele a úřad územního plánování.

§ 47 Zadání územního plánu

(1) Na základě rozhodnutí zastupitelstva obce o pořízení územního plánu, na základě územně analytických podkladů a s využitím doplňujících průzkumů a rozborů, pořizovatel ve spolupráci s určeným členem zastupitelstva (dále jen „určený zastupitel“) zpracuje návrh zadání územního plánu. V návrhu zadání stanoví hlavní cíle a požadavky na zpracování návrhu územního plánu, případně vymezí řešené území u územního plánu pro vymezenou část území hlavního města Prahy.

(2) Pořizovatel zašle návrh zadání územního plánu dotčeným orgánům, sousedním obcím, krajskému úřadu. V případě pořizování územního plánu jiným obecním úřadem zašle pořizovatel návrh zadání též obci, pro kterou ho pořizuje....

(5) Zadání územního plánu schvaluje zastupitelstvo obce, pro jejíž území je územní plán pořizován. V odůvodněných případech nebo z podnětu dotčeného orgánu zastupitelstvo obce uloží v zadání zpracování variantního řešení návrhu územního plánu.

(6) Náležitosti obsahu zadání územního plánu stanoví prováděcí právní předpis.

Návrh územního plánu

§ 50

(1) Na základě schváleného zadání územního plánu nebo schválených pokynů pro zpracování návrhu územního plánu pořizovatel pořídí pro obec zpracování návrhu územního plánu a vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území, pokud se zpracovává.

(2) Pořizovatel oznámí místo a dobu konání společného jednání o návrhu územního plánu a vyhodnocení jeho vlivů na udržitelný rozvoj území, pokud se zpracovává, nejméně 15 dnů předem jednotlivě dotčeným orgánům, krajskému úřadu, obci, pro kterou je územní plán pořizován, a sousedním obcím; krajskému úřadu zároveň předá návrh územního plánu pro posouzení podle odstavců 5 až 7 spolu s vyhodnocením jeho vlivů na udržitelný rozvoj území, pokud se zpracovává. Dotčené orgány vyzve k uplatnění stanovisek ve lhůtě 30 dnů ode dne jednání. Ve stejné lhůtě mohou sousední obce uplatnit připomínky. K později uplatněným stanoviskům a připomínkám se nepřihlíží. Pokud návrh územního plánu obsahuje návrh zadání regulačního plánu (§ 43 odst. 2), postupuje se přiměřeně podle § 37 odst. 2.

§ 51

(1) Pořizovatel ve spolupráci s určeným zastupitelem vyhodnotí výsledky projednání návrhu územního plánu a zajistí řešení případných rozporů (§ 4 odst. 8); na základě vyhodnocení výsledků projednání, výsledku řešení rozporů a vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území, pokud se zpracovává, zajistí upravení návrhu.

(2) Pokud návrh územního plánu obsahuje varianty řešení, předloží pořizovatel na základě vyhodnocení výsledků projednání, výsledku řešení rozporů a vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území, pokud se zpracovává, zastupitelstvu obce ke schválení návrh výběru nejvhodnější varianty, který může obsahovat i podmínky k její úpravě. V rozsahu, v jakém se tyto podmínky odchylují od zadání územního plánu, jsou jeho změnou. Zastupitelstvo obce je při schvalování vázáno stanovisky dotčených orgánů nebo výsledkem řešení rozporů.

(3) Dojde-li pořizovatel na základě výsledků projednání k závěru, že je potřebné pořídit nový návrh územního plánu, zpracuje ve spolupráci s určeným zastupitelem návrh pokynů pro jeho zpracování...

Řízení o územním plánu

§ 52

(1) Upravený a posouzený návrh územního plánu, vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území, pokud se zpracovává, a oznámení o konání veřejného projednání pořizovatel doručí veřejnou vyhláškou. Veřejné projednání návrhu a vyhodnocení se koná nejdříve 15 dnů ode dne doručení. K veřejnému projednání pořizovatel přizve jednotlivě obec, pro kterou je územní plán pořizován, dotčené orgány, krajský úřad a sousední obce, a to nejméně 30 dnů předem.

(2) Námitky proti návrhu územního plánu mohou podat pouze vlastníci pozemků a staveb dotčených návrhem řešení, oprávněný investor a zástupce veřejnosti.

§ 53

(1) Pořizovatel ve spolupráci s určeným zastupitelem vyhodnotí výsledky projednání, zpracuje s ohledem na veřejné zájmy návrh rozhodnutí o námitkách a návrh vyhodnocení připomínek uplatněných k návrhu územního plánu...

(2) Dojde-li na základě veřejného projednání k podstatné úpravě návrhu územního plánu, pořizovatel si vyžádá stanovisko příslušného úřadu a stanovisko příslušného orgánu ochrany přírody podle § 45i zákona o ochraně přírody a krajiny. ...Upravený návrh a případné upravené nebo doplněné vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území se v rozsahu těchto úprav projedná na opakovaném veřejném projednání; přitom se postupuje obdobně podle § 52.

(3) Je-li na základě projednání nutné návrh územního plánu přepracovat, postupuje se obdobně podle § 51 odst. 3.

(4) Pořizovatel přezkoumá soulad návrhu územního plánu zejména

- a) s politikou územního rozvoje a územně plánovací dokumentací vydanou krajem,
- b) s cíli a úkoly územního plánování, zejména s požadavky na ochranu architektonických a urbanistických hodnot v území a požadavky na ochranu nezastavěného území,
- c) s požadavky tohoto zákona a jeho prováděcích právních předpisů,
- d) s požadavky zvláštních právních předpisů a se stanovisky dotčených orgánů podle zvláštních právních předpisů, popřípadě s výsledkem řešení rozporů.

(5) Součástí odůvodnění územního plánu je kromě náležitostí vyplývajících ze správního řádu zejména

- a) výsledek přezkoumání územního plánu podle odstavce 4,
- b) zpráva o vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území obsahující základní informace o výsledcích tohoto vyhodnocení včetně výsledků vyhodnocení vlivů na životní prostředí,
- c) stanovisko krajského úřadu podle § 50 odst. 5,
- d) sdělení, jak bylo stanovisko podle § 50 odst. 5 zohledněno, s uvedením závažných důvodů, pokud některé požadavky nebo podmínky zohledněny nebyly,
- e) komplexní zdůvodnění přijatého řešení včetně vybrané varianty,
- f) vyhodnocení účelného využití zastavěného území a vyhodnocení potřeby vymezení zastavitelných ploch.

(6) Dojde-li pořizovatel v průběhu řízení k závěru, že je návrh územního plánu v rozporu se zákonem nebo s požadavky uvedenými v odstavci 4, předloží návrh na jeho zamítnutí.

§ 54 Vydání územního plánu

(1) Pořizovatel předkládá zastupitelstvu příslušné obce návrh na vydání územního plánu s jeho odůvodněním.

(2) Zastupitelstvo obce vydá územní plán po ověření, že není v rozporu s politikou územního rozvoje, s územně plánovací dokumentací vydanou krajem nebo výsledkem řešení rozporů a se stanovisky dotčených orgánů nebo stanoviskem krajského úřadu.

(3) V případě, že zastupitelstvo obce nesouhlasí s předloženým návrhem územního plánu nebo s výsledky jeho projednání, vrátí předložený návrh pořizovateli se svými pokyny k úpravě a novému projednání nebo jej zamítné.

(4) Dojde-li ke změně nebo zrušení rozhodnutí o námitkách, je obec povinna uvést územní plán do souladu s tímto rozhodnutím; do té doby nelze rozhodovat a postupovat podle těch částí územního plánu, které jsou vymezeny v rozhodnutí o zrušení rozhodnutí o námitkách.

(5) Obec je povinna uvést do souladu územní plán s územně plánovací dokumentací následně vydanou krajem a následně schválenou politikou územního rozvoje. Do té doby nelze rozhodovat podle částí územního plánu, které jsou v rozporu s územně plánovací dokumentací následně vydanou krajem nebo s politikou územního rozvoje.

(6) Územní plán nelze změnit rozhodnutím podle § 97 odst. 3 správního řádu.

§ 55 Vyhodnocování územního plánu a jeho změny

(1) Pořizovatel předloží zastupitelstvu obce nejpozději do 4 let po vydání územního plánu a poté pravidelně nejméně jednou za 4 roky zprávu o uplatňování územního plánu v uplynulém období. Na projednání návrhu této zprávy se použije přiměřeně § 47 odst. 1 až 4 a její schválení se použije obdobně § 47 odst. 5. Pokud jsou pokyny pro zpracování návrhu změny územního plánu součástí této zprávy, postupuje se dále v rozsahu této změny obdobně podle ustanovení § 50 až 54.

(2) Pokud není změna územního plánu pořizována na základě zprávy o uplatňování územního plánu nebo postupem podle odstavce 3, postupuje se dále v rozsahu této změny obdobně podle § 43 až 46 a § 50 až 54 a přiměřeně podle § 47.

(3) Dojde-li ke zrušení části územního plánu nebo nelze-li podle něj rozhodovat na základě § 54 odst. 4 a 5, zastupitelstvo obce bezodkladně rozhodne o pořízení územního plánu nebo jeho změny a o jejím obsahu. Zpráva o uplatňování územního plánu ani zadání změny územního plánu se v tomto případě nezpracovávají. V rozsahu této změny se dále postupuje obdobně podle § 43 až 45, § 50 odst. 2 až 8 a § 51 až 54; vyhodnocení vlivů změny územního plánu na udržitelný rozvoj území se při uvedení územního plánu do souladu s územně plánovací dokumentací kraje nezpracovává. Dojde-li ke zrušení celého územního plánu, při pořizování se naváže na poslední úkon, který nebyl zrušením zpochybněn.

Vyhláška 500/2006 Sb. - problematika územního plánu

§ 11

(1) Podkladem pro zadání územního plánu jsou územně analytické podklady, doplňující průzkumy a rozborů, popřípadě územní studie.

(2) Obsah zadání územního plánu je stanoven v příloze č. 6 k této vyhlášce.

(3) Pokud je v zadání územního plánu uloženo zpracování variant řešení, obsahuje zadání požadavky a podmínky pro jejich posuzování.

§ 13

(1) Územní plán obsahuje textovou a grafickou část. Obsah územního plánu, včetně jeho odůvodnění, je stanoven v příloze č. 7. Pro územní plán vojenského újezdu se použije obsah uvedený v příloze č. 7 přiměřeně.

(2) Výkresy, které jsou součástí grafické části územního plánu, se zpracovávají nad mapovým podkladem v měřítku katastrální mapy nebo v měřítku 1 : 5 000 a vydávají se v

měřítku 1 : 5 000 nebo 1 : 10 000. Výkres širších vztahů se zpracovává a vydává v měřítku výkresu ploch a koridorů zásad územního rozvoje nebo větším. Výkresy obsahují jevy zobrazitelné v daném měřítku. Ve výkresech se vyznačí hranice řešeného území.

vyhláška 500/2006 Sb., příloha č. 7

I. Obsah územního plánu

(1) Textová část územního plánu obsahuje

c) urbanistickou koncepci, včetně vymezení zastavitelných ploch, ploch přestavby a systému sídelní zeleně,

d) koncepci veřejné infrastruktury, včetně podmínek pro její umístění,

e) koncepci uspořádání krajiny, včetně vymezení ploch a stanovení podmínek pro změny v jejich využití, územní systém ekologické stability, prostupnost krajiny, protierozní opatření, ochranu před povodněmi, rekreaci, dobývání ložisek nerostných surovin a podobně,

f) stanovení podmínek pro využití ploch s rozdílným způsobem využití s určením převažujícího účelu využití (hlavní využití), pokud je možné jej stanovit, přípustného využití, nepřípustného využití (včetně stanovení, ve kterých plochách je vyloučeno umístění staveb, zařízení a jiných opatření pro účely uvedené v § 18 odst. 5 stavebního zákona), popřípadě stanovení podmíněně přípustného využití těchto ploch a stanovení podmínek prostorového uspořádání, včetně základních podmínek ochrany krajinného rázu (například výškové regulace zástavby, charakteru a struktury zástavby, stanovení rozmezí výměry pro vymezování stavebních pozemků a intenzity jejich využití),

g) vymezení veřejně prospěšných staveb, veřejně prospěšných opatření, staveb a opatření k zajišťování obrany a bezpečnosti státu a ploch pro asanaci, pro které lze práva k pozemkům a stavbám vyvlastnit...

(3) Grafická část územního plánu obsahuje

a) výkres základního členění území obsahující vyznačení hranic, zastavěného území, zastavitelných ploch, ploch přestavby, ploch a koridorů územních rezerv a ploch a koridorů, ve kterých je rozhodování o změnách v území podmíněno uzavřením dohody o parcelaci, zpracováním územní studie nebo vydáním regulačního plánu,

b) hlavní výkres obsahující urbanistickou koncepci, vymezení ploch s rozdílným způsobem využití, zastavěného území, zastavitelných ploch a ploch přestavby, dále koncepci uspořádání krajiny včetně ploch s navrženou změnou využití, koncepci veřejné infrastruktury včetně vymezení ploch a koridorů pro dopravní a technickou infrastrukturu, ploch a koridorů pro územní rezervy; v případě potřeby lze urbanistickou koncepci, koncepci uspořádání krajiny a koncepci veřejné infrastruktury zpracovat v samostatných výkresech,

c) výkres veřejně prospěšných staveb, opatření a asanací,

d) dle potřeby výkres pořadí změn v území (etapizace).

Grafická část může být doplněna schématy.

II. Obsah odůvodnění územního plánu

(1) Textová část odůvodnění územního plánu obsahuje, kromě náležitostí vyplývajících ze

správního řádu a náležitostí uvedených v § 53 odst. 4 a 5 stavebního zákona, zejména a) vyhodnocení koordinace využívání území z hlediska širších vztahů v území,

b) vyhodnocení splnění požadavků zadání, popřípadě vyhodnocení souladu

1. se schváleným výběrem nejvhodnější varianty a podmínkami k její úpravě v případě postupu podle § 51 odst. 2 stavebního zákona,

2. s pokyny pro zpracování návrhu územního plánu v případě postupu podle § 51 odst.

3 stavebního zákona,

3. s pokyny k úpravě návrhu územního plánu v případě postupu podle § 54 odst. 3 stavebního zákona,

4. s rozhodnutím o pořízení územního plánu nebo jeho změny a o jejím obsahu v případě postupu podle § 55 odst. 3 stavebního zákona,

c) výčet záležitostí nadmístního významu, které nejsou řešeny v zásadách územního rozvoje (§ 43 odst. 1 stavebního zákona), s odůvodněním potřeby jejich vymezení,

d) vyhodnocení předpokládaných důsledků navrhovaného řešení na zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkce lesa.

(2) Grafická část odůvodnění územního plánu obsahuje zejména

a) koordinační výkres,

b) výkres širších vztahů, dokumentující vazby na území sousedních obcí, popřípadě krajů a států,

c) výkres předpokládaných záborů půdního fondu.

Vyhláška 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území - problematika územního plánu

§ 1 Úvodní ustanovení

(1) Tato vyhláška stanoví obecné požadavky na využívání území při vymezení ploch a pozemků, při stanovování podmínek jejich využití a umístování staveb na nich a rozhodování o změně stavby a o změně vlivu stavby na využití území.

(2) Ustanovení části druhé této vyhlášky se použije při vymezení ploch v územních plánech....

§ 16 Plochy přírodní

(1) Plochy přírodní se obvykle samostatně vymezují za účelem zajištění podmínek pro ochranu přírody a krajiny¹⁰).

(2) Plochy přírodní zahrnují zpravidla pozemky národního parku, pozemky v 1. a 2. zóně chráněné krajinné oblasti, pozemky v ostatních zvláště chráněných územích, pozemky evropsky významných lokalit včetně pozemků smluvně chráněných, pozemky biocenter a výjimečně pozemky související dopravní a technické infrastruktury.

4.1.1. SHRNUÍ NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH BODŮ PLATNÉ LEGISLATIVY

Stavební zákon a jeho prováděcí předpisy:

1. Orgány územního plánování a stavební úřady postupují **ve vzájemné součinnosti s dotčenými orgány chránícími veřejné zájmy podle zvláštních právních předpisů**, mj. i zákona 114/1992 Sb. (183/2006, § 4)

2. **Orgány územního plánování** postupem podle tohoto zákona **koordinují veřejné i soukromé záměry** změn v území, výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území a **konkretizují ochranu veřejných zájmů vyplývajících ze zvláštních právních předpisů**. (183/2006, § 18/3)

3. **Úkolem územního plánování** je zejména ... **vytvářet podmínky pro ochranu území podle zvláštních právních předpisů** (183/2006, § 19/1/m)

4. Textová část územního plánu obsahuje .... e) **koncepti uspořádání krajiny, včetně vymezení ploch** a stanovení podmínek **pro** změny v jejich využití, **územní systém ekologické stability**, prostupnost krajiny, protierozní opatření, ochranu před povodněmi, rekreaci, dobývání ložisek nerostných surovin a podobně, (500/2006, příloha 7, I/1)

5. **Grafická část územního plánu obsahuje ... b) hlavní výkres obsahující** urbanistickou koncepci, vymezení ploch s rozdílným způsobem využití, zastavěného území, zastavitelných ploch a ploch přestavby, dále **koncepti uspořádání krajiny** včetně ... (500/2006, příloha 7, I/3)

Zákon o ochraně přírody a krajiny a jeho prováděcí předpisy:

1. **Ochrana přírody a krajiny podle tohoto zákona se zajišťuje** zejména a) **ochranou a vytvářením územního systému ekologické stability krajiny**, ... g) **spoluúčastí v procesu územního plánování** a stavebního řízení s cílem prosazovat vytváření ekologicky vyvážené a esteticky hodnotné krajiny (114/1992, § 2/2a, g)

2. **Vymezení systému ekologické stability**, zajišťujícího uchování a reprodukci přírodního bohatství, příznivé působení na okolní méně stabilní části krajiny a vytvoření základů pro mnohostranné využívání krajiny stanoví a **jeho hodnocení provádějí orgány územního plánování a ochrany přírody ve spolupráci s orgány** vodohospodářskými, ochrany zemědělského půdního fondu a státní správy lesního hospodářství. Ochrana systému ekologické stability je povinností všech vlastníků a uživatelů pozemků tvořících jeho základ; **jeho vytváření je veřejným zájmem, na kterém se podílejí vlastníci pozemků, obce i stát**. (114/1992, § 4/1)

3. **Vymezení místního, regionálního a nadregionálního systému ekologické stability stanoví orgány ochrany přírody v plánu systému ekologické stability**. (395/1992, §2/1)

4. **Plán systému ekologické stability a projekt systému ekologické stability schvalují příslušné orgány územního plánování v územně plánovací dokumentaci** nebo v územním rozhodnutí (395/1992, § 5/1)

5. Před schválením **předkládá příslušný orgán ochrany přírody návrh plánu systému ekologické stability** nebo zpracovaný projekt systému ekologické stability **k posouzení a projednání dotčeným orgánům státní správy a účastníkům řízení**. (395/1992, § 5/2)

4.2. NÁVRH PROCEDURY ŘEŠENÍ PLÁNU ÚSES A JEHO REALIZACE

VÝCHODISKA

Problematika ÚSES se obcí dotýká jak při výkonu působnosti samostatné, tak i (v případě obcí s rozšířenou působností) při výkonu působnosti přenesené. V oblasti samostatné působnosti je to zejména důsledkem skutečnosti, že § 84, odst. 2, písm. b) zákona o obcích svěřuje zastupitelstvu obce pravomoc schvalovat územní plán obce a regulační plán, přičemž podle přílohy č. 7 k vyhlášce 500/2006 Sb. je součástí územního plánu obce mj. koncepce uspořádání krajiny vč. vymezení ploch a stanovení podmínek pro ÚSES stability a součástí regulačního plánu obce mj. stanovení podmínek pro vymezení a využití územního systému ekologické stability.

V oblasti působnosti přenesené jde pak zejména o to, že obce s rozšířenou působností podle § 77, odst. 2 písm. a) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, jako orgány ochrany přírody vymezují a hodnotí místní systém ekologické stability.

Zvláštní postavení pak mají obce se stavebním úřadem, jehož úkolem je mimo jiné rozhodovat v územním řízení a aplikovat v něm schválenou územně plánovací dokumentaci.

PROCEDURA ZPRACOVÁNÍ, SCHVALOVÁNÍ A REALIZACE PLÁNU ÚSES

Plán ÚSES je odborným podkladem orgánu ochrany přírody pro uplatňování požadavků a stanovisek k vymezování ÚSES v územním plánu, komplexní pozemkové úpravě aj. či při rozhodování o území.

Pro přehlednost a snadnější pochopení navrženého postupu bylo vypracováno grafické schéma (zařazeno na následující stránce). Jeho cílem je na základě platné legislativy přehledně popsat návaznost kroků, které jsou potřeba k zadání, schválení, zpracování a realizaci Plánu ÚSES tak, aby uživatel (i laik) si mohl udělat představu o celkových možnostech zacházení s Plánem.

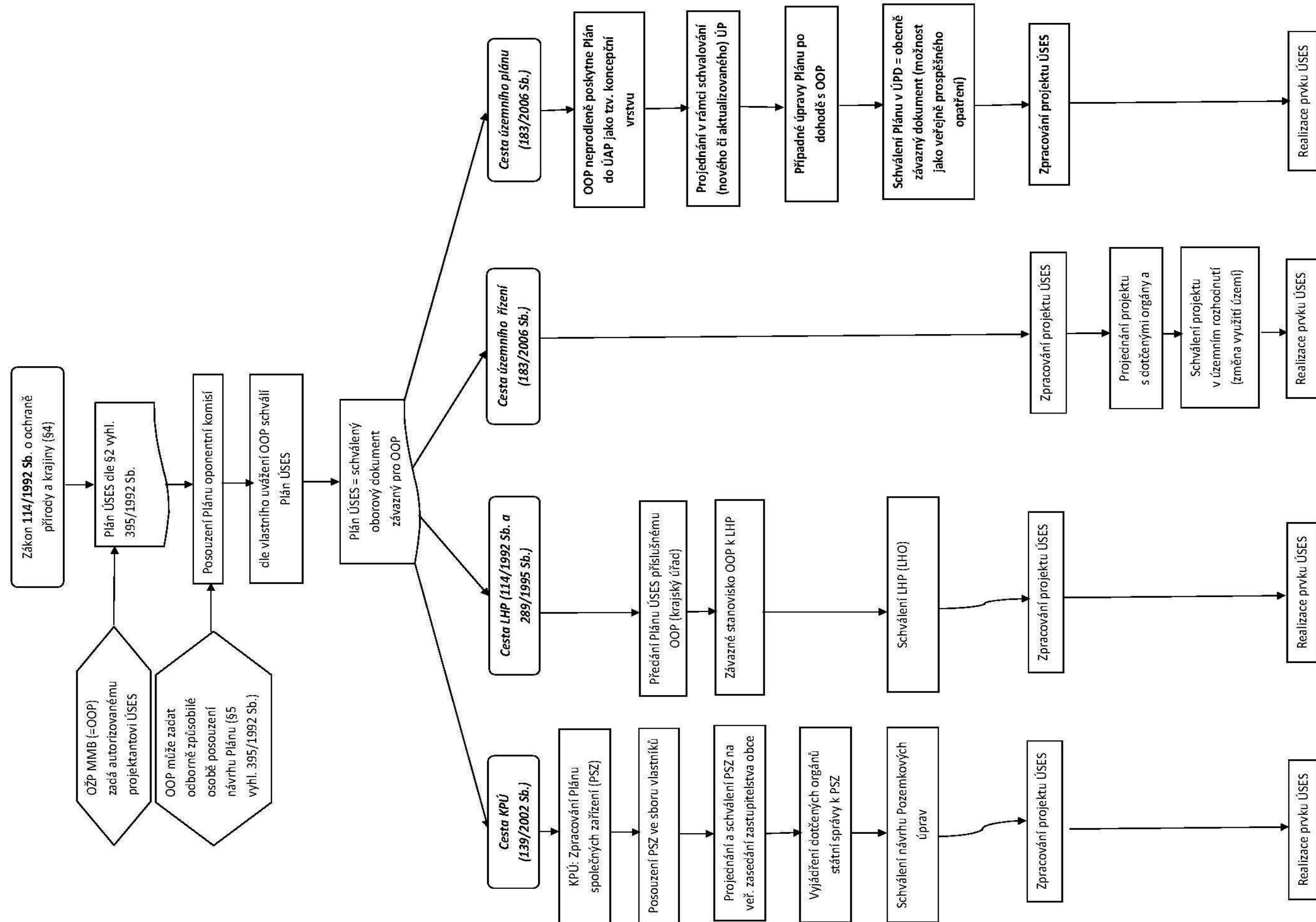
Samozřejmě, jednoduchost grafického schématu má nevýhodu v tom, že nejlépe vyhovuje v situaci, kdy obec Plán zpracován nemá a s celým postupem teprve začíná. Jak bude i v dalším textu vícekrát uvedeno, krajina, lidská činnost v krajině i samotný ÚSES jsou systémy více či méně rychle se vyvíjející a měnící, reagující na různé změny zvenčí i změny v potřebách obyvatel. Proto jsou územně analytické podklady, územní plány apod. pravidelně aktualizovány a stejně tak by to mělo být i u Plánu ÚSES. Obecně platný či obecně předepsaný způsob a systém aktualizace Plánů ÚSES neexistuje a v budoucnu bude muset být pravděpodobně hledán. Nicméně nejruznější zpětné vazby, aktualizace, novelizace podkladů aj. grafické schéma již - zejména z důvodu přehlednosti - neobsahuje.

Navržený postup vychází z platného znění zákona 114/1992 Sb. a jeho prováděcí vyhlášky 395/1992 Sb., které již byly obsáhle citovány v předchozí kapitole.

KDO ZAJIŠŤUJE ZPRACOVÁNÍ PLÁNU MÍSTNÍHO ÚSES?

Kompetentní orgán ochrany přírody vždy v úzké spolupráci s orgány územního plánování. Příslušným orgánem ochrany přírody je orgán obce s rozšířenou působností, který zpracování Plánu zadává autorizovanému projektantovi ÚSES (Metodická pomůcka pro vyjasnění

Schéma variant procedurálního řešení plánu ÚSES a jeho realizace

kompetencí v problematice ÚSES, věstník MŽP, 2012, částka 8 - *dále jen „Metodická pomůcka“*).

KDO ZPRACOVÁVÁ PLÁN ÚSES?

Vždy autorizovaný projektant ÚSES, který je zodpovědný za správnost vymezení či upřesnění v souladu s metodikou vymezování ÚSES (*Metodická pomůcka*). Databázi autorizovaných osob vede ČKA. Po zpracování Plánu může orgán ochrany přírody zadat odborně způsobilé osobě posouzení návrhu Plánu, tzv. zpracování oponentního posudku, může dojít k posouzení Plánu oponentní komisí, která k Plánu zaujme nějaké stanovisko.

V případě Plánu ÚSES pro k.ú. Dvorská, Tuřany a Chrlice lze říci, že vzhledem k účasti externích konzultantů/oponentů na celém procesu vzniku Plánu (uvedené osoby konzultovaly a v případě potřeby usměrňovaly metodicky i věcně celý proces zpracování Plánu) již prošel oponentním řízením a jeho výsledky do něj již byly zapracovány.

SCHVALOVÁNÍ PLÁNU ÚSES

Schvalování má dva stupně, oborové schválení a schválení ve správním řízení a územně-plánovací dokumentaci či jiných obecně závazných dokumentech.

Oborové schvalování

Návrh plánu ÚSES předkládá jeho autorizovaný zpracovatel příslušného orgánu ochrany přírody, který jej po případném oponentním řízení schvaluje. Schválený plán se stává podkladem mimo jiné pro územně plánovací dokumentaci nebo územní rozhodnutí (§ 2 odst. 3 vyhlášky 395/1992 Sb.). Lze pak říci, že schválený návrh plánu ÚSES je závazný pro orgány ochrany přírody jako oborový dokument (*Kolektiv autorů: Soubor stanovisek k zákonu o ochraně přírody a krajiny v letech 1992 – 2005*).

- Garantem věcné (odborné) správnosti dokumentace ÚSES je orgán ochrany přírody (vyhláška 395/1992 Sb.). Každá dokumentace ÚSES, bez ohledu na to, kdo byl jejím pořizovatelem, musí být schválena orgánem ochrany přírody (*Metodický pokyn MŽP ČR k postupu zadávání, zpracování a schvalování dokumentace místního ÚSES, čj. 600/760/94-OOP/2490/94*).

Takto schválená dokumentace ÚSES je oborovým dokumentem ochrany přírody vymezujícím její zájmy. Její průzkumová část je současně přípravnou fází pro selektivní mapování fytoocenóz (biotopů) u navržených VKP nebo zvláště chráněných území. Oborová dokumentace ÚSES je podkladem pro vlastní správní řízení a pro vydávání stanovisek dotčeného orgánu státní správy.

Výsledek oborového schvalování: Schválená oborová dokumentace (závazná pro orgány ochrany přírody).

Schválení v ÚPD a dalších obecně závazných dokumentech

Protože však po předchozí etapě schvalování zohledňuje Plán ÚSES zájmy pouze jednoho oboru, je třeba připustit možnost jejích dalších úprav a vytvořit prostor pro hledání společensky přijatelného kompromisu tam, kde dochází ke střetu s jinými oprávněnými zájmy

a místní ÚSES připouští možnost úpravy. Obecnou závaznost získává ÚSES až po procesu schvalování územně plánovací dokumentace, popř. jiných dokumentů (např. lesní hospodářský plán, návrh komplexních pozemkových úprav) nebo v územním rozhodnutí.

Schválení v rámci komplexních pozemkových úprav (KPÚ)

Plán ÚSES je relevantním podkladem pro provádění pozemkových úprav (vyhláška 395/1992 Sb., §2) dle zákona 139/2002 Sb. Je zpracováván do Plánu společných zařízení, v jeho rámci je posuzován, projednán a schválen. K provedeným změnám v návrhu ÚSES má orgán ochrany přírody vždy možnost se dále vyjádřit. Parcelní vymezení skladebných částí ÚSES v rámci komplexních pozemkových úprav zajišťuje jejich územní ochranu. Po schválení návrhu Pozemkových úprav lze přikročit ke zpracování podrobné dokumentace - projektu ÚSES a přistoupit k jeho realizaci.

Výsledek: Obecně platná dokumentace závazná pro všechny.

Schválení v rámci lesního hospodářského plánu (LHP)

Toto schválení má smysl tam, kde jsou do Plánu ÚSES zahrnuty pozemky určené k plnění funkcí lesa. Zde může příslušný orgán ochrany přírody (v daném případě krajský úřad) uplatnit požadavky z Plánu ÚSES v závazném stanovisku k LHP (případně lesní hospodářské osnově). Jedná se o poměrně účinný nástroj, který sice nemůže ovlivnit závazné ukazatele LHP (dané zákonem o lesích), ale může alespoň částečně ovlivnit způsob hospodaření (např. prodloužení doby obmýtí, způsob obnovy, druhovou skladbu apod.). Předpokladem však je, že orgán ochrany přírody, který Plán ÚSES nechal zpracovat a schválil následně tento dokument předá krajskému úřadu.

Výsledek: Obecně platná dokumentace závazná pro vlastníka lesa.

Schválení v rámci územního řízení

Zde je navrženo využít ustanovení vyhlášky 395/1192 Sb. o tom, že Plán ÚSES je podkladem pro zpracování projektů ÚSES. Po oborovém schválení Plánu je tedy možné na jeho základě zpracovat projekt (týká se obvykle jednoho prvku ÚSES nebo několika na sebe navazujících, neřeší větší celky - z praktických důvodů). Projekt je pak projednáván minimálně v rámci územního řízení a je schválen ve formě územního rozhodnutí.

Výsledek: Obecně platná dokumentace závazná pro všechny.

Poskytnutí Plánu ÚSES do územně-analytických podkladů (dále ÚAP) obcí

Plán ÚSES má být bezodkladně po jeho vzniku poskytnut do ÚAP obcí (zákon 183/2006 Sb.). Poskytovatelem údajů je příslušný orgán ochrany přírody, který Plán zadal a schválil.

ÚSES se v ÚAP vyskytuje ve dvou formách, podobách. Jednak je to tzv. závazné vymezení ÚSES (jev č.21), které vychází ze současné platného závazného vymezení v územním plánu, tj. stávající stav vymezení ÚSES. Nově zpracovaný plán ÚSES, jako je tomu v našem případě, se však od stávajícího vymezení bude v celé řadě míst, byť i nevýznamně, lišit. Toto nové vymezení je do ÚAP předáváno jako tzv. koncepční vymezení (ostatní jevy č.

119). V podstatě se jedná o záměr na provedení změn v území, se kterým by dále mělo být takto nakládáno.

Pokud v ÚAP tento koncepční podklad (Plán ÚSES) není zatím obsažen, je možno Plán zpracovat a projednat jej v rámci přípravy a projednání ÚP obce (*Metodická pomůcka*).

Schválení v rámci územně-plánovací dokumentace

Základem legislativní ochrany prvků územního systému ekologické stability je začlenění návrhů jejich vymezení do územně plánovacích dokumentací. Proto jej v rámci škály možností projednání a schvalování Plánu považujeme za základní a prioritní.

ÚSES je podle stavebního zákona 183/2006 Sb. povinnou součástí územně plánovací dokumentace. Podkladem pro tvorbu územních plánů jakožto i dalších dokumentů je podle vyhlášky 395/1992 Sb. plán ÚSES.

Plán ÚSES se do územního plánu zapracovává buď prostřednictvím ÚAP nebo přímo (není-li v ÚAP obsažen). Pokud je Plán schvalován v rámci územního plánu, pak se Plán projednává v rámci projednání návrhu ÚP. Ke změnám Plánu se příslušný orgán ochrany přírody vyjadřuje. Územní plán může ÚSES či vybrané prvky ÚSES zahrnout mezi veřejně prospěšná opatření (VPO). Obecné zahrnutí celého ÚSES mezi VPO je spíše kontraproduktivní, svůj význam má u jednotlivých prvků, kde je buď zájem na výkupu daného pozemku nebo kde např. hrozí výrazné porušení kontinuity systému apod.

Plán ÚSES je součástí textové i grafické části územního plánu obce (*vyhláška 500/2006 Sb.*). Ke skladebným prvkům ÚSES se váží regulativy funkčního využití území, obsažené v územním plánu (návrh regulativů je předložen v kapitole 10.1. Schválená ÚPD musí zachovat základní, nezbytně nutný rozsah skladebných prvků ÚSES (biocenter a biokoridorů), jejichž redukce není přípustná.

Výsledek: Obecně platná dokumentace závazná pro všechny.

Jestliže je schválená dokumentace ÚSES takto zapracována do ÚPD nebo návrhu pozemkových úprav či jiných dokumentů, provede projektant těchto dokumentací zpřesnění místního ÚSES s ohledem k širším souvislostem a v souladu s principy vymezování ÚSES. Po svém zpřesnění však musí být tato dokumentace místního ÚSES opět posouzena orgánem ochrany přírody za účasti zpracovatele dokumentace ÚSES. Oborové schvalování vytváří kontinuální proces upřesňování a hodnocení ÚSES.

---

5. BIOGEOGRAFICKÁ A GEOBIOCENOLOGICKÁ DIFERENCIACE ÚZEMÍ

5.1. BIOGEOGRAFICKÉ ČLENĚNÍ

5.1.1. ZÁKLADNÍ ČLENĚNÍ

Základní biogeografická diferenciací území vychází z publikací Biogeografické regiony České republiky (Culek, M., Grulich, V., Laštůvka, Z., Divíšek, J., 2013, Masarykova univerzita, Brno) a Biogeografické členění České republiky, II. díl (Culek M. a kol., 2005, AOPK ČR, Praha).

Zájmové území se nachází v severopanonské biogeografické podprovincii patřící do panonské biogeografické provincie, konkrétněji poblíž severozápadního okraje obou těchto jednotek.

5.1.2. BIOREGIONY

Biogeografické podprovincie se obecně člení do biogeografických regionů neboli zkráceně bioregionů. **Biogeografický region (bioregion)** je nejnižší individuální jednotkou biogeografického členění krajiny, zahrnující charakteristickou mozaiku nižších jednotek - biochor a skupin typů geobiocénů.

Z hlediska územního systému ekologické stability jsou bioregiony základními jednotkami pro vymezování reprezentativních nadregionálních biocenter a rámcovými jednotkami pro hodnocení reprezentativnosti a funkčnosti regionálního ÚSES.

Do řešeného území zasahují dva bioregiony:

- bioregion 4.1 Lechovický - patří sem většina území - východně od údolní nivy Svratky
- bioregion 4.5 Dyjsko-moravský - náleží sem západní část území (niva Svratky).

5.1.3. BIOCHORY

Bioregiony se dále člení v nejvyšší typologické biogeografické jednotky – biochory. **Biochora** je typologická, ekologicky heterogenní prostorová jednotka, tvořená typickou prostorovou kombinací skupin typů geobiocénů.

Z hlediska územního systému ekologické stability jsou biochory základními jednotkami pro vymezování reprezentativních regionálních biocenter a rámcovými jednotkami pro hodnocení reprezentativnosti a funkčnosti místního (lokálního) ÚSES.

Do řešeného území vždy po jednom segmentu následujících 3 typů biochor zasahují do řešeného území segmenty čtyř typů biochor (vždy po jednom segmentu každého z typů):

- **1Lh** Širší hlinité nivy 1. vegetačního stupně – do segmentu tohoto typu patří západní část území v rámci Dyjsko-moravského bioregionu;
- **1RB** Plošiny na slínech 1. vegetačního stupně – do segmentu tohoto typu patří některé partie území v jeho jižní a jihovýchodní části, v rámci Lechovického bioregionu;

- **1RN** Plošiny na zahliněných štěrkopiscích 1. vegetačního stupně – do segmentu tohoto typu patří více než polovina řešeného území (jeho centrální část a navazující dílčí partie severní, východní a jižní části), v rámci Lechovického bioregionu;
- **-2RE** Plošiny na spraších v suché oblasti 2. vegetačního stupně – do segmentu tohoto typu patří severovýchodní část území, v rámci Lechovického bioregionu.

5.2. SKUPINY TYPŮ GEOBIOCÉNŮ

5.2.1. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA

Skupina typů geobiocénů (STG) je typizovaná, relativně homogenní geobiocenologická jednotka, sdružující soubory geobiocenóz s podobnými trvalými ekologickými podmínkami a na ně vázanou potenciální vegetací.

Z hlediska územního systému ekologické stability jsou skupiny typů geobiocénů základními jednotkami pro vymezování reprezentativních lokálních biocenter a lokálních biokoridorů.

Biogeografická diferenciacie území na úrovni STG byla provedena v rámci generelu lokálního územního systému ekologické stability v roce 1992. S ohledem na novější poznatky, zejména pak charakteristiky typů biochor popsané v Biogeografickém členění České republiky, II. díl (z roku 2005), však nelze původní vymezení STG již považovat za zcela směrodatné.

Vzhledem k omezené využitelnosti podkladových materiálů (biochorického členění, půdních map, geologických map aj.), nedostatečnému zastoupení jednoznačných biologických indikátorů v krajině a často výraznému ovlivnění přirozených stanovištních podmínek lidskými zásahy není možné (bez speciálních podrobných analýz přesahujících možnosti a potřeby tohoto díla) stanovit přesné vymezení jednotlivých STG v území. Veškeré údaje o STG v řešeném území je tedy třeba brát pouze jako orientační, k danému účelu základního vymezení ÚSES ovšem postačující.

5.2.2. VEGETAČNÍ STUPNĚ, TROFICKÉ A HYDRICKÉ ŘADY

Skupiny typů geobiocénů se označují slovním názvem vytvořeným z názvů hlavních dřevin potenciálních společenstev. Každé skupině typů geobiocénů lze přiřadit kód příslušných ekologických podmínek. Součástí kódu (tzv. geobiocenologické formule) je obecně:

- číselné označení vegetačního stupně, postihujícího změny klimatických podmínek vlivem nadmořské výšky, expozice a konfigurace terénu,
- písmenné označení trofické řady či meziřady, vyjadřující přirozené podmínky pro výživu rostlin,
- číselné označení hydrické řady, charakterizující vodní režim půdy a z toho vyplývající způsob zásobování vegetace vodou.

Řešené území se nachází převážně v 1. (dubovém) vegetačním stupni, v severovýchodní části a v užších údolních nivách mešních toků s přechody do 2. (bukodubového) vegetačního stupně.

Z trofických řad a meziřad jsou zastoupeny:

- meziřada BD (mezotrofně bazická – obohacená vápníkem či jinými bazickými látkami), vyskytující se na podloží vápnatých hornin;
- řada B (mezotrofní - středně bohatá živinami), vyskytující se na nevápnitých sedimentech mimo podmáčené polohy;
- meziřada BC (nitrofilně bazická – obohacená dusíkem) a řada C (nitrofilní – bohatá dusíkem), vyskytující se společně v údolních nivách.

Z řad hydrických převažuje řada 3 (normální - s vyrovnaným hydrickým režimem půdy, závislým na srážkách), na částečně podmáčených půdách nahrazená řadou 4 (zamokřenou - se střídavým ovlivněním podzemní vodou), v údolních nivách řadou 5a (mokrou – s trvalým ovlivněním proudící podzemní vodou), příp. 5b (mokrou – s trvalým ovlivněním stagnující podzemní vodou) a na výsušných štěrcích a písčích naopak řadou 2 (omezenou).

5.2.3. PŘEHLED STG ZASTOUPENÝCH V ŘEŠENÉM ÚZEMÍ

Zastoupení jednotlivých skupin typů geobiocénů v řešeném území nelze s ohledem na neexistenci dostatečných podkladů o trofických, hydrických a mikroklimatických poměrech území a nepřítomnost jednoznačných bioindikátorů na intenzivně obhospodařovaných pozemcích stanovit s větší přesností. Na základě charakteristik zastoupených typů biochor a odvozených stanovištních podmínek lze v zájmovém území předpokládat výskyt především následujících STG:

1 B-BD 2-3	Ligustri – querceta arenosa (Doubravy s ptačím zobem na písčích)
1 B 3	Querceta typica (Typické doubravy)
1 BD 3	Ligustri – querceta (Doubravy s ptačím zobem)
1 BD (3)4	Tili-querceta roboris inferiora (Lipové doubravy nižšího stupně)
1 BC-C (3)4	Ulmi-fraxineta carpinii inferiora (Habrojilmové jasaniny nižšího stupně)
1 BC–C (4)5a	Querci roboris-fraxineta inferiora (Dubové jasaniny nižšího stupně)
1 BC-C 5a	Saliceta albae inferiora (Vrbiny vrby bílé nižšího stupně)
1 BC 5b	Alni glutinosae-saliceta inferiora (Olšové vrbiny nižšího stupně)
2 BD 3x	Carpini-querceta tiliae (Lipové habrové doubravy)
2 BC–C (4)5a	Fraxini-alneta inferiora (Jasanové olšiny nižšího stupně)

5.2.4. POPIS JEDNOTLIVÝCH SKUPIN TYPŮ GEOBIOCÉNŮ

LIGUSTI-QUERCETA ARENOSA – Doubravy s ptačím zobem na písčích - 1 B-BD 2-3

Přírodní stav: Ve stromovém patře převažují duby - v různém vzájemném poměru dub zimní, dub letní, dub cer, příp. dub pýřitý, provázené především lípou malolistou (srdčitou) a habrem obecným. V keřovém patře převažují ptačí zob obecný a hloh obecný. V bohatém bylinném patře se vzájemně mísí mezotrofní a kalcifilní druhy.

Rozšíření: Na výsušném písčitém podkladu.

QUERCETA TYPICA – Typické doubravy - 1 B 3

Přírodní stav: Dominuje dub zimní, doplněný jednotlivě lípou malolistou (srdčitou), javorem babykou, jeřábem břechem, případně dubem cerem. V nesouvislém, ale druhově bohatém keřovém patře se střídají ptačí zob obecný, brslen bradavičnatý, svída krvavá, kalina tušalaj, řešetlák počistivý, hlohy, líska obecná, trnka obecná a růže galská. Pro bohaté bylinné patro jsou typické mezotrofní teplomilné druhy.

Rozšíření: Na nevápnitém podloží nepodmáčených plošin a mírných svahů.

LIGUSTI-QUERCETA – Doubravy s ptačím zobem - 1 BD 3

Přírodní stav: V druhově bohatém stromovém patře převažuje dub zimní, s pravidelnou příměsí lípy malolisté (srdčité), javoru babyky, jeřábu břeku, habru obecného, příp. i dubů ceru a pýřitého či jeřábů muku a oskeruše. I keřové patro je bohaté - zastoupeny bývají ptačí zob obecný, dřín obecný, kalina tušalaj, klokoč zpeřený, višně křovitá, brslen bradavičnatý, růže galská, svída krvavá, řešetlák počistivý a hlohy. Ve velmi bohatém bylinném patře jsou zastoupeny mezotrofní a kalcifilní teplomilné druhy.

Rozšíření: Na vápnitém podkladu mimo podmáčené polohy.

TILI-QUERCETA ROBORIS INFERIORA – Lipové doubravy nižšího stupně - 1 BD (3)4

Přírodní stav: Převažuje dub letní, v příměsí s lípou srdčitou, případně s dubem zimním, habrem obecným, jilmem habrolistým či javorem babykou. Charakteristickými keři jsou hlohy, ptačí zob obecný a svída krvavá. Pro bylinné patro jsou typické mezotrofní až vápnomilné druhy, vesměs dobře snášející střídavé zamokření.

Rozšíření: Na vápnitých sedimentech v mírně podmáčených depresích se znaky oglejení v půdním profilu.

ULMI-FRAXINETA CARPINI INFERIORA – Habrojilmové jaseniny nižšího stupně - 1 BC - C (3)4

Přírodní stav: Hlavními dřevinami jsou dub letní, jasan ztepilý, jasan úzkolistý, topoly (bílý, černý a šedý) a jilmy (habrolistý a vaz), v příměsí jsou zastoupeny lípy (více srdčitá než velkolistá), v podúrovni habr, javor babyka a střemcha hroznovitá. Charakteristickými keři jsou svída krvavá, bez černý, brslen evropský, hloh obecný, trnka obecná a kalina obecná. Pro bylinné patro jsou typické druhy s nitrofilní tendencí, vesměs dobře snášející střídavé zamokření.

Rozšíření: V relativně sušších partiích údolní nivy Svratky.

QUERCI ROBORIS-FRAXINETA INFERIORA - Dubové jaseniny nižšího stupně – 1 BC-C (4)5a

Přírodní stav: Dominantními dřevinami jsou dub letní a jasan úzkolistý, provázené jasanem ztepilým, vzácněji i topoly (bílým, černým a šedým) a jilmy (vazem a habrolistým), v podúrovni někdy se střemchou hroznovitou, javorem babykou, habrem a lípou srdčitou. V často souvislém keřovém patře patří k hlavním dřevinám bez černý, brslen evropský, krušina olšová, kalina obecná, svída krvavá a hlohy. V bylinném podrostu jsou zastoupeny v pestré skladbě vlhkomilné, mokřadní a mezofilní druhy, převážně s nitrofilní tendencí.

Rozšíření: V zahliněných partiích údolní nivy Svratky s proudící podzemní vodou.

SALICETA ALBAE INFERIORA – Vrbiny vrby bílé nižšího stupně - 1 BC-C 5a

Přírodní stav: V rozvolněném stromovém patře převažuje vrba bílá, porůznu s příměsí vrby křehké a topolů (zejm. černého) a v keřovém patře s různými druhy keřových vrb. Bylinnému podrostu vévodí nitrofilní druhy snášející dlouhodobé zamokření.

Rozšíření: Na štěrkopískovém podloží údolní nivy Svratky.

ALNI GLUTINOSAE-SALICETA INFERIORA – Olšové vrbiny nižšího stupně - 1 BC 5b

Přírodní stav: Hlavní dřevinou je vrba bílá, hojně doplňovaná olší lepkavou, iniciálních stadiích vývoje i keřovými vrbami (např. vrbou popelavou), ve zralejších stadiích naopak jasan (úzkolistý a ztepilý). Pro bylinné patro jsou typické mokřadní a bahenní druhy.

Rozšíření: V trvale zamokřených lokálních terénních depresích v údolní nivě Svratky.

CARPINI-QUERCETA TILIAE – Lipové habrové doubravy - 2 BD 3x

Přírodní stav: V druhově bohatém stromovém patře převažují duby (zejm. zimní) se spoludominantním habrem. Z dalších dřevin bývají běžně zastoupeny lípy (malolistá i velkolistá), javor babyka a jeřáb břek. V keřovém patře se střídají ptačí zob obecný, brslen bradavičnatý, svída krvavá, dřín obecný, kalina tušalaj, řešetlák počistivý, hloh jednobložný, líska obecná, trnka obecná, zimolez pýřitý, případně i klokoč zpeřený. Pro bohaté bylinné patro je charakteristický společný výskyt mezotrofních a kalcifilních druhů.

Rozšíření: Na spraších v severovýchodní části území.

FRAXINI-ALNETA INFERIORA - Jasanové olšiny nižšího stupně – 2 BC-C (4)5a

Přírodní stav: Dominantními dřevinami jsou olše lepkavá a jasan ztepilý, provázené vrbami (bílou a křehkou), vzácněji i topoly (černým a osikou), v podúrovni často se střemchou hroznovitou. V bohatém keřovém patře patří k hlavním dřevinám různé druhy keřových vrb, dále bez černý, brslen evropský, krušina olšová a kalina obecná. Typický je výskyt chmele otáčivého. V bylinném podrostu jsou zastoupeny v pestré skladbě vlhkomilné, mokřadní a mezofilní druhy, převážně s nitrofilní tendencí.

Rozšíření: V údolních nivách Tuřanského potoka, Dvorského potoka a Dunávky.

6. ANALÝZA AKTUÁLNÍHO STAVU PŘÍRODY A KRAJINY

6.1. CELKOVÝ CHARAKTER A VYUŽITÍ KRAJINY

Aktuální charakter krajiny řešeného území určují především terénní podmínky (zejm. malá členitost reliéfu), poloha na okraji brněnské sídelní aglomerace a s nimi související historicky utvářené způsoby využití.

Podle Typologie České krajiny (Mapový server Cenia – <http://geoportal.gov.cz/arcgis/services>) zasahují do území tři krajinné typy:

- typ 2U0, kde číslice 2 značí starý sídelní typ Pannonica, písmeno U urbanizovanou krajinu a číslice 0 krajinu bez vylišeného reliéfu - patří sem většina řešeného území - zástavba Chrlic a Tuřan a navazující partie;
- typ 2Z4, kde číslice 2 značí starý sídelní typ Pannonica, písmeno Z zemědělskou krajinu a číslice 4 krajinu rovin - patří sem většina katastru Dvorsk a navazující ploché až mírně zvlněné partie zemědělské krajiny v jihovýchodní až jižní části území;
- typ 2Z11, kde číslice 2 značí starý sídelní typ Pannonica, písmeno Z zemědělskou krajinu a číslo 11 krajinu širokých říčních niv - patří sem partie údolní nivy Svratky v jihozápadní části území, jižně od čistírny odpadních vod.

V detailu má krajina řešeného území pestrou strukturu využití, která souvisí především s jeho rezidenční, ekonomickou a dopravní funkcí.

Rezidenční funkci plní především obytná zástavba Tuřan a Chrlic, v níž se prolínají prvky dochované původní venkovské zástavby s novějšími prvky zástavby městského charakteru. V menším rozsahu plní rezidenční funkci i zástavba Dvorsk, ovšem s výrazně větším podílem dochovaných prvků původní venkovské zástavby.

Ekonomická funkce se promítá v území jednak soustředěním velkého množství výrobních a skladových areálů (zejm. z jižní a východní stany Chrlic, na východní straně Tuřan a v severní části tuřanského katastru, kam zasahuje průmyslová zóna Černovická terasa), jednak v dosud významně zastoupených plochách intenzivně obhospodařované zemědělské půdy (zejm. v jižní a východní části území). Zemědělská půda je většinou obhospodařovaná v podobě velkých honů orné půdy v rámci poměrně rozsáhlých bloků. Významné je však i zastoupení maloplošně obhospodařovaných pozemků v bezprostředním zázemí všech tří sídel (v podobě oplocených zahrádek i neoplocených políček, zahrad a polních sadů) a oploceného areálu velkoplošného sadu a vinic v jižní části tuřanského katastru. U maloplošně obhospodařovaných pozemků hraje významnou roli též jejich rekreační funkce pro jejich majitele a uživatele.

Významnou dopravní funkci má území především z hlediska tří typů dopravy - letecké, silniční a železniční. Leteckou dopravu v území reprezentuje areál brněnského letiště, jehož větší část se nachází v severní až severovýchodní části území (v tuřanském katastru). Ze silniční dopravy jsou funkčně nejvýznamnější dálnice D1 a D2, jejichž tělesa protínají území v jeho severní části (v tuřanském katastru). Železniční dopravu reprezentuje v území především železniční trať Brno - Přerov procházející v poměrně dlouhém úseku chrlickým katastrem. Významně se v obraze krajiny uplatňuje i vysoký násep vlečky do výrobního areálu ve východní části chrlického katastru.

Vodní toky jsou v území téměř kompletně uměle upravené. U některých úseků drobnějších vodních toků jsou však patrné projevy samovolné renaturalizace (Dvorský potok pod bývalou chrlickou panelárnou, dílčí úseky Tuřanského potoka mezi Tuřany a Chrlicemi).

Plošně málo významně jsou v území zastoupené vzrostlé porosty dřevin, především v podobě menších lesíků a remízů, případně liniových pásů, většinou v přímé vazby na vodní toky (Svratku, některé úseky Dvorského potoka, Tuřanského potoka, Ivanovického potoka a Dunávky), méně i jinde.

Ke specifickým formám využití projevujícím se významně v obraze krajiny patří zejm. soustava vodních nádrží u Chrlic (Splavisko a nová vodní nádrž), areál brněnské čistírny odpadních vod (zasahující v nivě Svratky do západní části chrlického katastru) a sousední areál Dvora v Lese, chrlické silo (výrazná krajinná dominanta), těleso bývalého závlahového kanálu v jihovýchodní části chrlického katastru, areál solární elektrárny z jižní strany letiště a dostihový a jezdecký areál u Dvorsk.

O současných způsobech využití krajiny do určité míry vypovídají i následující tabulky struktury půdního fondu v jednotlivých katastrech podle jednotlivých druhů pozemků dle statistických údajů Katastru nemovitostí.

Tab. 1: Struktura půdního fondu v řešených katastrálních územích v ha - stav k 2. 11. 2014

Katastrální území	Dvorská	Tuřany	Chrlice
Katastr celkem	223,40	961,37	949,29
Zemědělská půda	184,82	574,12	718,79
Z toho orná půda	179,64	489,49	665,38
vinice		14,34	1,20
zahrady	4,95	46,63	42,12
ovocné sady		23,58	4,20
trvalé travní porosty	0,23	0,08	5,89
Lesní pozemky		4,17	13,44
Vodní plochy	1,99	6,72	18,23
Zastavěné plochy a nádvoří	5,50	34,25	38,74
Ostatní plochy	31,09	342,11	160,09

Tab. 2: Struktura půdního fondu v řešených katastrálních územích v % - stav k 2. 11. 2014

Katastrální území	Dvorská	Tuřany	Chrlice
Katastr celkem	100,00	100,00	100,00
Zemědělská půda	82,73	59,72	75,72
Z toho orná půda	80,41	50,92	70,09
vinice	0,00	1,49	0,13
zahrady	2,22	4,85	4,44
ovocné sady	0,00	2,45	0,44
trvalé travní porosty	0,10	0,01	0,62
Lesní pozemky	0,00	0,43	1,42
Vodní plochy	0,89	0,70	1,92
Zastavěné plochy a nádvoří	2,46	3,56	4,08
Ostatní plochy	13,92	35,59	16,86

Nejvýraznějším trendem poslední doby je přibývání zastavěných ploch, zejména na úkor zemědělské půdy.

6.2. PŘÍČINY NARUŠENÍ KRAJINY

V rámci řešeného území lze specifikovat řadu negativních vlivů lidské činnosti na krajinu a její ekologickou stabilitu.

Z pohledu dlouhodobých vlivů na krajinu je problematický zejména dynamický proces rozšiřování zastavěného území, kdy dochází k nevratným nebo jen obtížně kompenzovatelným zásahům do reliéfu, půdy a vodního režimu území a kdy se zároveň zužuje prostor pro výskyt přirozené bioty území.

V neurbanizovaných partiích se na snížení ekologických a estetických hodnot krajiny podílí především dopravní zatížení a velkoplošné obhospodařování většiny zemědělské půdy. K nejzávažnějším negativním jevům zde patří:

- snížená prostupnost krajiny;
- snížené biologické a krajinotvorné funkce uměle regulovaných úseků vodních toků;
- celková nadměrná eutrofizace krajiny (obohacení živinami) spojená se šířením ruderalní (plevelné) vegetace a invazních druhů rostlin (např. akát, javor jasanolistý, netýkavka žlaznatá, topinambur);
- celkově nízké zastoupení ekologicky a esteticky významné vegetace.

6.3. STUPNĚ EKOLOGICKÉ STABILITY

Míra aktuální ekologické stability krajinných segmentů je hodnocena pomocí následující šestistupňové klasifikace:

0. stupeň – území ekologicky zcela nestabilní, s absencí trvalé biotické složky:

V řešeném území všechny zastavěné a zpevněné plochy.

1. stupeň - území s velmi nízkou ekologickou stabilitou:

V řešeném území zejména orná půda.

2. stupeň - území s nízkou ekologickou stabilitou:

V řešeném území zejména málo kvalitní (eutrofizovaná) ladní bylinná a dřevinná společenstva, regulované úseky vodních toků bez kvalitní doprovodné vegetace, běžná doprovodná vegetace komunikací, zahrady, plochy veřejné zeleně.

3. stupeň - území se střední ekologickou stabilitou:

V řešeném území zejména porosty dřevin s významným zastoupením jak geograficky původních, tak i nepůvodních druhů dřevin v různém vzájemném poměru, regulované úseky vodních toků s vyvíjejícími se doprovodnými porosty dřevin, vodní nádrže se sníženou kvalitou vody a břehových porostů dřevin a přírodě blízká mokřadní společenstva.

4. stupeň - území s vysokou ekologickou stabilitou:

V řešeném území pouze fragmenty lužních porostů s přirozenou až přírodě blízkou dřevinnou skladbou (u Dvorského potoka a v nivě Svratky v jihozápadní části území).

5. stupeň - území s nejvyšší ekologickou stabilitou:

Obecně přírodní a přirozená společenstva, v řešeném území nezastoupená.

6.4. KOSTRA EKOLOGICKÉ STABILITY

Prvky kostry ekologické stability (ekologicky významné segmenty krajiny - EVSK) tvoří mozaiku v současné době ekologicky relativně nejstabilnějších lokalit trvalé vegetace v krajině, bez ohledu na vzájemné vztahy a vazby. Mají zásadní význam pro ÚSES, neboť obvykle vytvářejí základní stavební kameny jeho tvorby.

Součástí kostry ekologické stability řešeného území jsou v první řadě plochy registrovaných významných krajinných prvků (viz dále).

Dalším zdrojem pro vymezení ekologicky cenných lokalit v území je mapování biotopů pro účely vytváření soustavy Natura 2000 prováděné v letech 2001 – 2005, s dílčí aktualizací v následujících letech. Podle tohoto mapování se cennější biotopy nacházejí téměř výhradně v chrlickém katastru a v tuřanském a dvorském katastru jsou zastoupeny minimálně. K významnějším patří především fragmenty biotopů lužních lesů (L2.2 Údolní jasanovo-olšové luhy - zejm. u Dvorského potoka pod panelárnou a Tuřanského potoka mezi Tuřany a Chrlicemi, L2.3 Tvrdé luhy nížinných řek - porost v jihozápadní části území, při hranici s rebešovickým katastrem, L2.4 Měkké luhy nížinných řek - u dálnice jihozápadně od Chrlic), mokřadních biotopů (zejm. M1.1 Rákosiny eutrofních stojatých vod a M1.7 Vegetace vysokých ostřic - např. v lokalitě Splavisko a u dálnice jihozápadně od Chrlic) a křovinných

biotopů (zejm. K3 Vysoké mezofilní a xerofilní křoviny - např. podél některých úseků železniční trati a bývalého závlahového kanálu v chrlickém katastru, příp. K2.1 Vrbové křoviny hlinitých a písčitých náplavů - při Dunávce pod Dvorsky).

7. LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ

7.1. OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

7.1.1. ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

V řešeném území se nenachází žádné zvláště chráněné území, zasahují však do něho zákonem stanovená ochranná pásma dvou přírodních památek (PP) - do severní části chrlického katastru ochranné pásmo PP Holásecká jezera a do jihovýchodní části dvorského katastru ochranné pásmo PP Žabárník.

7.1.2. NATURA 2000

Do řešeného území nezasahuje žádná vyhlášená ani navržená ptačí oblast či žádná evropsky významná lokalita ze soustavy chráněných území Natura 2000.

7.1.3. PAMÁTNÉ STROMY

V území se nachází jeden vyhlášený památný strom - topol kanadský u dětského hřiště mezi panelovými bytovými domy v jižní části Chrlice (u Šromovy ulice).

7.1.4. VÝZNAMNÉ KRAJINNÉ PRVKY

V řešeném území jsou ze zákonem č. 114/1992 Sb. taxativně vyjmenovaných významných krajinných prvků (VKP) zastoupeny lesy, vodní toky a údolní nivy. Možnost přesné identifikace těchto obecně vyjmenovaných VKP je ztížena absencí jednoznačného legislativního výkladu pojmů les, vodní tok, údolní niva.

Kromě taxativně vyjmenovaných VKP se v území nacházejí čtyři VKP registrované dle § 6 zákona č. 114/1992 Sb.:

- VKP Splavisko - lokalita menších rybníků s litorálními a břehovými porosty u Ivanovického potoka, v k. ú. Chrlice - místo rozmnožování obojživelníků a plazů;
- VKP Dvorský potok - lokalita břehových a lužních porostů v nivě Dvorského potoka pod bývalou panelárnou, v k. ú. Chrlice - významné hnízdiště ptactva, potenciální místo rozmnožování obojživelníků a plazů;
- VKP Mokřina u dálnice - lokalita topolového remízku a tůň s litorálními společenstvy u dálnice D2, v k. ú. Chrlice - hnízdiště ptactva, místo rozmnožování obojživelníků;
- VKP Prameniště Dvorského potoka - lokalita izolovaného lesního porostu s proměnlivou dřevinnou skladbou v údolí pramenného úseku Dvorského potoka jihovýchodně od Tuřan, v k. ú. Tuřany - hnízdiště ptactva a útočiště drobných obratlovců.

7.1.5. OCHRANA KRAJINNÉHO RÁZU

Krajinný ráz je chráněn celoplošně, přičemž význam jeho ochrany stoupá souběžně s estetickou hodnotou jednotlivých partií krajiny.

Území se speciální (zvýšenou) ochranou krajinného rázu do řešeného území nezasahují.

7.2. LIMITY Z ÚAP

Územně analytické podklady statutárního města Brna ve znění aktualizace 2012 (aktualizované ÚAP) obsahují mj. Výkres limitů využití území - omezení vyplývající z právních předpisů, ve kterém jsou limity využití území rozčleněny do tematických skupin - Ochrana území využitelných přírodních zdrojů, Ochrana území z hlediska hodnot přírody, krajiny a zeleně, Ochrana památek a kulturních hodnot, Ochrana území před záplavami, Ochrana hlavních tras inženýrských sítí, Ostatní ochrana území.

Ze skupiny Ochrana území využitelných přírodních zdrojů jsou v území zastoupeny:

- sesuvná území aktivní - svah pod zástavbou Chrlic kolem ulice V Rejích,
- sesuvná území ostatní - svah jižně od chrlického panelového sídliště.

Ze skupiny Ochrana území z hlediska hodnot přírody, krajiny a zeleně jsou v území zastoupeny:

- ochranná pásma maloplošných zvláště chráněných území - viz výše (kapitola 7.1.),
- registrované významné krajinné prvky - viz výše (kapitola 7.1.),
- významná zeleň dle Vyhlášky města Brna - četné plochy převážně parkově upravené zeleně v zastavěných územích Chrlic a Tuřan.

Ze skupiny Ochrana památek a kulturních hodnot jsou v území zastoupeny:

- objekty zapsané v ústředním seznamu kulturních památek - kostel Zvěstování Panny Marie v Tuřanech, několik soch v Tuřanech (před kostelem a na hřbitově), Husův sbor v Tuřanech, Orlovna v Tuřanech, socha sv. Jana Nep. v ohradní zdi zámku v Chrlicích.

Ze skupiny Ochrana území před záplavami jsou v území zastoupeny:

- stanovená záplavová území - záplavové území Q_{100} v údolní nivě Svatky (patří k němu cca západní třetina až polovina chrlického katastru),
- stanovená aktivní zóna záplavového území - velká část stanoveného záplavového území v chrlickém katastru.

Ze skupiny Ochrana hlavních tras inženýrských sítí jsou v území zastoupeny:

- bezpečnostní pásma plynovodů VTL - v chrlickém katastru (zejm. podél dálnice D2 a podél jižní obchvatové komunikace,
- ochranná pásma elektrických vedení VVN a VN - celkově hojně, ve výrazně zvýšené míře pak v jižní polovině chrlického katastru,
- ochranná pásma silnic a dálnic - ochranné pásmo dálnice D2 a ochranná pásma některých dalších významnějších silnic,
- ochranná pásma železnice - u trati Brno - Břeclav,
- ochranná pásma letišť - ochranná pásma civilního letiště Brno-Tuřany,
- ochranná pásma elektronické komunikační sítě - různá vzdušná pásma

Ze skupiny Ostatní ochrana území sítí jsou v území zastoupeny:

- pásma hygienické ochrany - vyhlášená - kolem letiště,
- ochranná pásma veřejných pohřebišť - kolem tuřanského hřbitova,
- ochranná pásma zařízení řízení letového provozu - kolem letiště (většina území vyjma jeho jihozápadní části).

Pro řešení Plánu ÚSES jsou kromě limitů ze skupiny Ochrana území z hlediska hodnot přírody, krajiny a zeleně podstatná především ochranná pásma inženýrských sítí výrazně ovlivňující možnosti výsadeb a také záplavové území a jeho aktivní zóna s obecně významným vlivem na přípustnost využití území.

8. ANALÝZA PODKLADŮ

8.1. TYPY PODKLADŮ ÚZEMNÍHO SYSTÉMU EKOLOGICKÉ STABILITY

Do analýzy byly zahrnuty všechny aktuálně směrodatné podklady zabývající se vymezením ÚSES v řešeném území.

Ve vyhlášce ministerstva životního prostředí České republiky č. 395/1992 Sb. se hovoří pouze o dvou typech dokumentací ÚSES – o plánech sloužících k vymezení ÚSES (§ 2) a o projektech sloužících k vytváření ÚSES (§ 4). Skutečnost je ovšem daleko složitější, neboť dokumentací a podkladů obsahujících ÚSES vzniká celá řada typů. V zásadě lze všechny typy dokumentací a jiných podkladů obsahujících ÚSES členit na:

- samostatné dokumentace a podklady ÚSES;
- jiné dokumentace a podklady obsahující ÚSES.

Samostatné dokumentace ÚSES jsou takové dokumentace, kde je ÚSES jediným hlavním předmětem řešení, což vyplývá obvykle i z názvu příslušných dokumentací. Pro řešené území byly pořizovatelem poskytnuty podstatné části zpracovaných dokumentací realizačních projektů dílčích skladebných částí ÚSES. Kromě toho existuje i původní generel lokálního územního systému ekologické stability z roku 1992 (Kolářová a spol., Ekologické projektování, Brno), jehož řešení však již dnes nelze považovat za aktuálně směrodatné (byť některé dílčí informace z tohoto generelu jsou stále využitelné).

Jiných dokumentací obsahujících ÚSES je vícero typů. Z nich podstatné jsou především ty dokumentace, které se na vymezení ÚSES podílejí aktivním způsobem a zpřesňují či mění vymezení ÚSES oproti podkladovým materiálům a zároveň zvyšují závaznost jeho vymezení. Zásadními typy takovýchto dokumentací jsou především územně plánovací dokumentace (ÚPD) a dokumentace komplexních pozemkových úprav (KPÚ).

8.2. PŘEHLED ANALYZOVANÝCH PODKLADŮ

Analyzovanými podklady jsou:

- Koncepční vymezení regionálního a nadregionálního územního systému ekologické stability na území Jihomoravského kraje - dohodnutý odvětvový podklad orgánů ochrany přírody Jihomoravského kraje z roku 2012 - digitální data;
- Územní plán města Brna v platné podobě ke dni 14. 8. 2014 - digitální data;
- Jednoduchá pozemková úprava v k. ú. Chrlice, trať "U Splaviska" (AGERIS s.r.o., 2010, Brno);
- Jednoduché pozemkové úpravy v k. ú. Tuřany (AGERIS s.r.o., 2010, Brno);
- Komplexní pozemková úprava v k. ú. Dvorská (AGERIS s.r.o., 2010, Brno);
- Komplexní pozemková úprava v k. ú. Chrlice (AQUATIS spol. s r.o., 2003, Brno);
- Komplexní pozemková úprava v k. ú. Tuřany (AQUATIS spol. s r.o., 1999, Brno);
- Příprava a realizace prvků územního systému ekologické stability - ÚSES v k. ú. Chrlice (Projekce zahradní, krajinná a GIS, 2011, Brno);

- Realizace skladebných částí ÚSES - SO 05 a SO 06 v k. ú. Dvorská (Projekce zahradní, krajinná a GIS, 2013, Brno);
- Realizace skladebných částí - ÚSES - SO01 - SO09 v k. ú. Tuřany (Löw a spol., s.r.o., 2009, Brno);

8.3. ŘEŠENÍ ÚSES V PODKLADECH

8.3.1. ODVĚTVOVÝ PODKLAD OPK

Aktuálně hlavním směrodatným podkladem pro návrh nadregionálního a regionálního ÚSES na území celého Jihomoravského kraje je Koncepční vymezení regionálního a nadregionálního územního systému ekologické stability na území Jihomoravského kraje - dohodnutý odvětvový podklad orgánů ochrany přírody Jihomoravského kraje z roku 2012 (dále jen "Odvětvový podklad OPK"), tvořící součást poskytovaných údajů o území v rámci územně analytických podkladů. Grafická část je zpracována a poskytována digitálně, ve formátu SHP. Podrobnost zpracování odpovídá měřítku 1 : 100 000.

Nadregionální úroveň ÚSES není dle Odvětvového podkladu OPK v území zastoupená.

Regionální úroveň ÚSES je dle Odvětvového podkladu OPK v území zastoupená regionálním biokoridorem RK 1486 vedeným v podobě schematické linie ve vazbě na tok řeky Svratky po západním okraji jižní poloviny chrlického katastru (a tedy celkově na okraji jihozápadní části řešeného území).

8.3.2. ÚZEMNÍ PLÁN MĚSTA BRNA

Územní plán města Brna (dále jen "ÚPmB") prošel relativně nedávno rozsáhlou aktualizací zahrnující i zásadní změny celkového řešení a vymezení ÚSES.

Regionální úroveň ÚSES je v rámci zájmového území řešena v souladu s koncepčním řešením Odvětvového podkladu OPK. Vymezení příslušné části regionálního biokoridoru RK 1486 (v ÚPmB ovšem bez tohoto označení) patří k těm částem ÚSES, jejichž vymezení nebylo v rámci aktualizace ÚPmB měněno. Biokoridor je v rámci řešeného území vymezen způsobem, který lze nazvat úsporným. Jde o pruh území při hranici města Brna o šíři cca 30 m, tvořený příslušnou částí koryta řeky a tělesem levobřežní hráze, přerušený jedním vloženým lokálním biocentrem o výměře cca 3,5 ha, zasahujícím i do přilehlého bloku orné půdy. Dané řešení logicky předpokládá přesah vymezení regionálního biokoridoru mimo území města Brna, do k. ú. Modřice. Tento přesah je obsažen v platném i aktuálně rozpracovaném novém územním plánu města Modřice.

Řešení ÚPmB a obou územních plánů Modřic nepočítá (s výjimkou prostorů vložených biocenter) s vymezením regionálního biokoridoru v částech údolní nivy za ochrannými hrázemi (ve směru od toku). Z hlediska metodicky stanovených parametrů jde na první pohled o řešení dostatečné (celková šířka biokoridoru mírně osciluje kolem 55 m). Metodicky nedorozřešená však zůstává otázka, zda lze do šířky biokoridoru počítat vlastní vodní tok (tj. prostor mezi břehy) a tělesa hrází a zda vůbec celý technicky upravený prostor může plnit funkci regionálního biokoridoru v dostatečné míře.

Řešení místní úrovně ÚSES je v ÚPmB v rámci zájmového území do značné míry determinováno vazbou na projekčně dokončené (tj. do katastru nemovitostí zapsané)

pozemkové úpravy ve všech třech dotčených katastrálních územích a z nich vycházející uskutečněná realizační opatření. Obsahuje vymezení základních skladebných částí (prvků) místní úrovně ÚSES - tj. biocenter a biokoridorů, nikoliv interakčních prvků. Skladebné části ÚSES nemají přidělena žádná individuální označení, což poněkud ztěžuje jejich identifikaci.

Rozlišit lze celkem pět větví místní úrovně ÚSES sestávajících z logických sledů vzájemně navazujících, typově příbuzných a funkčně souvisejících biocenter a biokoridorů. Čtyři z větví jsou vázané na vodní toky - Ivanovický potok, Tuřanský potok, Dvorský potok a Dunávku - v těchto případech jde o typické hydrofilní větve místního ÚSES. Pátá větev místního ÚSES má mezofilní charakter a propojuje vzájemně přes příslušné partie tuřanského a dvorského katastru hydrofilní větve ÚSES na Dvorském potoce a na Dunávce.

Zatímco zastoupení hydrofilních větví místního ÚSES lze v území považovat za reprezentativní, zastoupení mezofilních větví je ve vztahu k potenciálu odpovídajících stanovištních podmínek minimální, a to navíc de facto neúplnou větví zakončenou oboustranně napojením na hydrofilní větve. Tato skutečnost výrazně souvisí se způsobem zpracování pozemkových úprav, kdy obecně bývají upřednostňovány části ÚSES vázané na existující prvky v krajině, a to zejm. prvky liniové - jejich typickým příkladem jsou právě vodní toky. Nikoliv nepodstatnou roli v tomto ohledu hraje také poloha území na okraji města Brna, v kontaktní zóně s územími okolních obcí, kde řešení ÚSES vůbec nepředpokládá vedení jakékoli mezofilní větve místního ÚSES směrem do řešeného území.

Z hydrofilních větví místního ÚSES je poměrně výrazně problematická větev vedená ve vazbě na tok Tuřanského potoka. Tato větev prochází zastavěným územím Chrlice, kde reálné vytvoření funkčního biokoridoru nepřipadá v úvahu - tok zde je částečně zaklenutý a částečně v opěrných zdech mezi zástavbou a komunikacemi.

Vymezení lokálních biocenter a biokoridorů jsou v ÚPmB v některých případech pouze převzata z jejich vymezení v pozemkových úpravách, v jiných případech jsou však upravena (zpravidla jde o rozšíření). Mimo území řešená pozemkovými úpravami vymezení vycházejí z reálné situace v území.

8.3.3. POZEMKOVÉ ÚPRAVY

Dokumentace komplexních pozemkových úprav (KPÚ), příp. jednoduchých pozemkových úprav (JPÚ) řešících společná zařízení jsou v současnosti nejběžnějším nástrojem pro jednoznačné vymezení skladebných částí ÚSES mimo zastavěná a rozvojová území sídel a rozsáhlejší lesní celky.

V řešeném území jsou dokumentace pozemkových úprav zpracovány fakticky pro všechny jeho části, kde jejich zpracování přichází reálně v úvahu (tj. mimo zastavěná území a areály a plochy se stabilizovaným specifickým využitím). Ve všech třech katastrálních územích byly zpracovány dokumentace komplexních pozemkových úprav, v k. ú. Chrlice a Tuřany pak byly ještě menší dílčí plochy dořešeny jednoduchou pozemkovou úpravou.

Výsledkem pozemkových úprav je z pohledu ÚSES jednoznačné pozemkové vymezení řady skladebných částí místní úrovně ÚSES - tj. biocenter, biokoridorů i interakčních prvků.

8.3.4. REALIZAČNÍ PROJEKTY

Na jednoznačné vymezení skladebných částí ÚSES v dokončených dokumentacích pozemkových úprav s menším či větším časovým odstupem navazuje postupné zpracovávání projektů realizačních opatření. Konkrétně se tyto projekty týkají těch skladebných částí ÚSES

(nebo jejich dílů), které jsou vymezeny na parcelách ve vlastnictví města Brna, vesměs na původní orné půdě. Vznikly tak realizační projekty pro dílčí části biokoridorů a interakční prvky ve všech třech dotčených katastrech, na jejichž základě pak probíhá uskutečňování vlastních realizačních opatření.

ŘEŠENÍ PLÁNU ÚSES

8.4. ZÁKLADNÍ ZÁSADY KONCEPCE

Základem koncepce řešení plánu ÚSES je respektování potenciálních i aktuálních přírodních a antropogenních podmínek území. S tím souvisejí následující základní principy a atributy koncepce řešení:

- různá míra zohlednění řešení z podkladových dokumentací ÚSES na základě jejich zevrubné analýzy (viz výše);
- použití principu tvorby ucelených větví ÚSES;
- zohlednění aktuálního stavu krajiny a jejího vegetačního krytu - přednostní situování skladebných částí ÚSES do stávajících ekologicky cenných partií území nebo ladem ležících ploch, s využitím mapových podkladů, ortofotosnímků a vlastního terénního průzkumu
- minimalizace zásahů do urbanizovaných území;
- respektování zásadních stávajících i plánovaných antropogenních zásahů do krajiny (zejm. aktuálně platných limitů využití území a rozvojových ploch a koridorů dle ÚPmB a aktualizovaných ÚAP);
- zohlednění metodickými nástroji předepsaných limitujících funkčních a prostorových parametrů, stanovených pro jednotlivé typy skladebných částí ÚSES s ohledem na jejich biogeografický význam a předpokládaný způsob využití;
- zohlednění vlastnických vztahů k pozemkům.

8.5. NADREGIONÁLNÍ ÚSES

8.5.1. CELKOVÁ KONCEPCE

Nadregionální úroveň ÚSES není v území zastoupená žádnou skladebnou částí.

8.6. REGIONÁLNÍ ÚSES

8.6.1. CELKOVÁ KONCEPCE

Regionální úroveň ÚSES je v území zastoupená jedním regionálním biokoridorem (RBK) - biokoridorem RK 1486 vedeným ve vazbě na tok řeky Svratky.

8.6.2. POPIS VYMEZENÍ REGIONÁLNÍHO BIOKORIDORU

Pojetí příslušného úseku regionálního biokoridoru RK 1486 a jeho vymezení v Plánu ÚSES vychází z následujících základních skutečností a předpokladů:

- v žádném existujícím podkladu nejsou stanoveny reprezentativní charakteristiky RBK RK 1486, tj. jaké typy stanovišť a na ně vázaných společenstev má RBK reprezentovat - reprezentativní charakteristiky RBK RK 1486 tak vyplývají

druhotně z celkového charakteru území, kterým je biokoridor veden, a z charakteru regionálních biocenter (RBC), která propojuje (tj. RBC 211 Rajhradská bažantnice a RBC 238 Soutok Svratky a Svitavy - v obou případech typická nivní biocentra) - z toho je zřejmé, že by mělo jít o biokoridor reprezentující co nejširší škálu přírodních vodních a nivních ekosystémů;

- vymezení biokoridoru v platné ÚPD měst Brna a Modřic (na pomezí jejich správních území) je vázáno na současný stav, kdy jádrovou část biokoridoru tvoří regulované (napřímené a zahloubené) a ohrázkované koryto řeky Svratky;
- vytvoření funkčního regionálního biokoridoru reprezentujícího ekosystémy říční údolní nivy nelze oddělit od celkové revitalizace či renaturalizace říčního systému;
- z podkladových studií věnujících se možnostem revitalizace řeky Svratky a její údolní nivy (ATELIER FONTES, s.r.o., 2006, 2010) vyplývá, že pro revitalizační opatření je nezbytné vyčlenit pás území o dostatečné šíři, v průměru se pohybující cca okolo 200 m;
- z hlediska majetkoprávních poměrů je prostor pro revitalizační opatření v daném úseku vhodnější vymezit spíše v brněnské části nivy (městské a státní pozemky), než v modřické části nivy (vesměs soukromé pozemky);

Na základě výše uvedeného je regionální biokoridor RK 1486 v řešeném území v Plánu ÚSES vymezen jako pás území o šíři cca 230 m sestávající z pozemků vodního toku a souběžné levobřežní hráze a z částí pozemků orné půdy v přilehlých partiích údolní nivy o šíři 200 m (měřeno od vnější hranice pozemků hráze ve správě státního podniku Povodí Moravy).

Vymezený pás není nijak vnitřně členěn, a to ani vloženými lokálními biocentry, a je v Plánu ÚSES označen složeným kódem jako jeden dílčí úsek regionálního biokoridoru - RK 1486/RBK 1. Přesnější vymezení dílčích skladebných částí RBK by v dané situaci bylo kontraproduktivní, protože by mohlo zablokovat provedení komplexnější revitalizace vodního toku a údolní nivy.

Z pohledu územního plánování je třeba vymezený pás RBK chápat jako vymezený rámcový koridor pro přesnější umístění regionálního biokoridoru, příp. jako územní rezervu pro regionální biokoridor (nikoliv jako vlastní návrhovou plochu regionálního biokoridoru!).

Důsledkem širšího rámcového vymezení regionálního biokoridoru by mělo být i polyfunkčnější pojetí celého vymezeného prostoru, ve kterém bude možno umístit nejen plochy s primární přírodní či vodohospodářskou funkcí, ale též plochy s jinými "nezávadnými" funkcemi - např. s "nepobytovými" rekreačními aktivitami.

8.7. MÍSTNÍ ÚSES

8.7.1. CELKOVÁ KONCEPCE

Řešení místní úrovně ÚSES vychází především z aktuálně platného řešení ÚPmB a z řešení obsažených v dokumentacích dokončených pozemkových úprav a zohledňuje již uskutečněná opatření (zejm. zatravnění a výsadby) vyplývající ze zpracovaných realizačních projektů. Ve srovnání s řešením ÚSES v aktuálně platném ÚPmB Plán ÚSES obsahuje určité koncepční změny i dílčí úpravy. Podstatnými faktory ovlivňujícími inovovanou koncepci řešení jsou především:

- důslednější uplatnění principu tvorby ucelených větví ÚSES;

- zohlednění aktuálního stavu a limitů využití území;
- metodickými nástroji stanovené limitující prostorové a funkční parametry pro jednotlivé typy skladebných částí místního ÚSES;
- vlastnické vztahy k pozemkům;
- možnost vymezení skladebných částí ÚSES nad rámec náležitostí územního plánu (tj. interakčních prvků).

V řešeném území jsou zastoupeny dva základní typy větví místního ÚSES:

- hydrofilní větve ÚSES - větve procházející výhradně či alespoň přednostně podmáčenými až vlhkými (mokrými až zamokřenými) stanovišti, většinou v přímé vazbě na vodní toky;
- mezofilní větve ÚSES - větve procházející výhradně či alespoň přednostně hydricky normálními stanovišti (tj. stanovišti významněji neovlivňovanými podzemní vodou).

Plán ÚSES řešeného území obsahuje v konečné podobě čtyři větve místního ÚSES - tři hydrofilní a jednu mezofilní.

Soustava ucelených větví místního ÚSES je doplněna o návrh poměrně husté sítě interakčních prvků.

8.7.2. POPIS JEDNOTLIVÝCH VĚTVÍ MÍSTNÍHO ÚSES

Hydrofilní větev místního ÚSES "Ivanovický potok"

Větev prochází v severojižním směru západní až jihozápadní částí řešeného území (výhradně v k. ú. Chrlice) v přímé vazbě na regulované koryto Ivanovického potoka, které zde protéká východní částí široké údolní nivy řeky Svratky.

V navržené podobě v Plánu ÚSES větev sestává v řešeném území ze:

- tří lokálních biokoridorů - LBK 1 (pokračujícího mimo řešené v k. ú. Rebešovice), LBK 2 a LBK 3 (s předpokládaným mírným přesahem do k. ú. Holásky);
- čtyř lokálních biocenter - LBC 1 Dlouhé líchy, LBC 2 U chrlické dálnice, LBC 3 Splavisko a LBC 4 U Holásek - LBC 1 Dlouhé líchy a LBC 4 U Holásek přitom zasahují do řešeného území jen okrajově ze sousedních k. ú. Rebešovice a Holásky.

Koncepčně je větev převzata z ÚPmB. Oproti ÚPmB je výrazně upraveno vymezení biocenter LBC 2 U chrlické dálnice (rozšíření o část bloku orné půdy v majetku města Brna a přes koryto Ivanovického potoka) a LBC 3 Splavisko (zejm. redukce o původně zahrnutou část nově vybudované vodní nádrže a o intenzivně rekreačně využívané plochy v jižní části - parkoviště, trávníky, drobnější ze dvou vzájemně navazujících vodních nádrží). U dílčích úseků biokoridorů s původně podlimitní šířkou dochází k jejich rozšíření na 20 m (celková šířka zahrnující i koryto vodního toku). Biocentrum LBC 1 Dlouhé líchy je v území vymezeno zcela nově, a to na základě reálné situace, dle které lužní les Dlouhé líchy svými okraji přesahuje z rebešovického katastru do řešeného území (potvrzeno i parcelním vymezením pozemku zeleně ve vlastnictví města v rámci KoPÚ Chrlice).

Severním směrem větev pokračuje dle ÚPmB dále na území města Brna (v k. ú. Holásky a Brněnské Ivanovice), jižním směrem větev pokračuje v k. ú. Rebešovice (viz např. návrh ÚP Rebešovice z července 2014).

Z řešení Plánu ÚSES a návrhu ÚP Rebešovice je zřejmé, že se na LBC 1 Dlouhé líchy (v návrhu ÚP Rebešovice označené jako "LBC Dlouhé líchy") přímo nenapojuje žádný

biokoridor. V návrhu ÚP Rebešovice je veden lokální biokoridor LBK2 důsledně ve vazbě na tok Ivanovického potoka a LBC Dlouhé líchy míjí ve vzdálenosti 50 m a více. Přesto je důležité LBC (1) Dlouhé líchy považovat za součást hydrofilní větve místního ÚSES na toku Ivanovického potoka, neboť jde o aktuálně nejrepresentativnější nivní biocentrum v širokém okolí a navíc je LBK2 dle návrhu ÚP Rebešovice (pokračující v řešeném území v Plánu ÚSES jako LBK 1) příliš dlouhý. Pro stvrzení příslušnosti k uvedené větvi místního ÚSES by ovšem bylo žádoucí, aby bylo LBC Dlouhé líchy fyzicky napojeno "odbočkou" lokálního biokoridoru LBK2 v rebešovickém katastru (např. podél cyklostezky). V návaznosti na toto řešení a dořešení přesného vymezení regionálního biokoridoru RK 1486 by pak bylo možno zvažovat i případné propojení biocentra dalším biokoridorem na území města Brna (v k. ú. Chrlice) směrem k regionálnímu biokoridoru, event. přímo začlenění biocentra do regionálního biokoridoru.

Hydrofilní větev místního ÚSES "Dvorský potok"

Větev se celá nachází v řešeném území. V jihozápadní části území, jihozápadně od Chrlic navazuje na hydrofilní větev místního ÚSES "Ivanovický potok". Od místa napojení směřuje ve vazbě na tok a nivu Dvorského potoka jižní částí řešeného území nejprve k východu a poté k severovýchodu až do pramenné oblasti potoka jihovýchodně od Tuřan, kde je v lokálním biocentru LBC 6 K Sokolnicím ukončena.

V navržené podobě v Plánu ÚSES větev sestává ze:

- dvou lokálních biokoridorů - LBK 4 a LBK 5 (s předpokládaným mírným přesahem do k. ú. Holásky);
- dvou lokálních biocenter - LBC 5 U panelárny a LBC 6 K Sokolnicím.

Koncepčně je větev převzata z ÚPmB. Oproti ÚPmB je výrazně upraveno vymezení biocentra LBC 5 U panelárny - redukce o původně zahrnuté menší bloky orné půdy, které nejsou pro funkčnost biocentra nezbytné ani z pohledu jeho výměry (biocentrum je dostatečně rozsáhlé i bez těchto ploch), ani z pohledu reprezentativnosti stanovišť (jde vesměs o nepodmáčené plochy mimo údolní nivu). V případě biokoridoru LBK 4 dochází u dílčích úseků s původně podlimitní šířkou k jejich rozšíření až na 20 m (celková šířka zahrnující i koryto vodního toku) a naopak u části úseku při železniční trati jižně od zemědělského areálu k výraznější redukci o původně rozšířenou část v bloku orné půdy na nezbytnou šířku 20 m. V případě biokoridoru LBK 5 dochází k mírnému posunu jeho severovýchodní poloviny do dřívější polohy, parcelně vyčleněné pro biokoridor v rámci KoPÚ Tuřany - v ÚPmB je tato část biokoridoru přizpůsobena vymezení plochy dopravy, které je oproti stávající silnici poněkud širší. Obdobně je upravena i jihozápadní hranice biocentra LBC 6 K Sokolnicím (i zde je hranice vrácena na stávající rozmezí parcel).

Biocentrum LBC 6 K Sokolnicím je biocentrem smíšeného (kombinovaného) typu - je reprezentativní součástí jak hydrofilní větve místního ÚSES (podmáčené partie biocentra), tak i mezofilní větve místního ÚSES (nepodmáčené partie biocentra) - viz dále.

Mezofilní větev místního ÚSES "Tuřansko-sokolnická"

Větev navazuje v biocentru LBC 6 K Sokolnicím jihovýchodně od Tuřan na hydrofilní větev místního ÚSES "Dvorský potok". Odtud směřuje zemědělskou krajinou ve východní části řešeného území jižně od Dvorsk k východu a jihovýchodně od Dvorsk řešené území opouští.

V navržené podobě v Plánu ÚSES větev sestává v řešeném území z:

- jednoho lokálního biokoridoru - LBK 6;
- dvou lokálních biocenter - LBC 6 K Sokolnicím a LBC 7 Nad Dunávkou.

Koncepčně je větev částečně převzata z ÚPmB a částečně nová. Původními součástmi větve jsou biocentrum LBC 6 K Sokolnicím (s úpravou vymezení zmíněnou u popisu hydrofilní větve "Dvorský potok") a biokoridor LBK 6 (s jedním mírným rozšířením vázaným na parcelu zeleně ve vlastnictví města a s využitím části trasy původního biokoridoru vázaného na tok Dunávky). Nově vymezenou skladebnou částí ÚSES je biocentrum LBC 7 Nad Dunávkou situované na zemědělské půdě na východním okraji území, při hranici se sokolnickým katastrem. Jde o biocentrum tvořící dosud chybějící článek mezofilní větve místního ÚSES, umožňující další pokračování této větve mimo území města, směrem k sokolnické bažantnici. Konkrétní umístění biocentra vychází zejména z možností spojení s lokálním biocentrem LBC 8 "Žabárník" a interakčním prvkem IP DV12 do jednoho většího přírodního celku a z relativně snadné možnosti zajištění dosud chybějícího pokračování větve v sokolnickém katastru (ve vazbě na obecní parcely).

Hydrofilní větev místního ÚSES "Dunávka"

Větev zasahuje do řešeného území pouze okrajově, a to v jeho východní části, v k. ú. Dvorska, částí lokálního biocentra LBC 8 Žabárník, tvořícího nově koncové biocentrum této větve místního ÚSES a přesahujícího do řešeného území z k. ú. Sokolnice.

Oproti ÚPmB je větev výrazně zkrácena o původní biokoridor procházející ve vazbě na horní tok Dunávky z východní strany Dvorsk a původní koncové biocentrum situované v prostoru rybníka a navazujícího remízku ze severovýchodní strany jádrové zástavby Dvorsk. Důvodem tohoto zkrácení je faktická nemožnost vytvoření funkčního biokoridoru a dostatečně velkého funkčního biocentra daná jak přírodními podmínkami (příliš úzká potoční niva), tak i způsoby využití (zejm. zahrádky až k břehům toku a areál dostihového závodiště a jeho zázemí). Části původního biokoridoru a původního biocentra jsou nově vymezené jako interakční prvky,

Jihovýchodním směrem větev pokračuje v k. ú. Sokolnice (viz např. nový ÚP Sokolnice z roku 2014).

8.7.3. INTERAKČNÍ PRVKY

Síť biocenter a biokoridorů je nezbytným základem ekologické stability krajiny. Tato síť je dále doplněna navazující soustavou interakčních prvků.

Metodickými podklady pro tvorbu ÚSES nejsou stanoveny žádné konkrétní požadavky, které by výrazněji omezovaly výslednou podobu interakčních prvků. Interakční prvky mohou mít tudíž velice rozmanitý charakter (např. náletových porostů dřevin, ovocných a okrasných alejí, polokulturních a ladních bylinných porostů apod.) a často plní v krajině vedle funkcí ekologických i jiné významné funkce (např. půdoochrannou, vodohospodářskou, estetickou).

Základ soustavy interakčních prvků tvoří ty interakční prvky, které byly pozemkově vymezeny v rámci zpracovaných dokumentací pozemkových úprav (vesměs jako doprovodná vegetace stávajících i navrhovaných cest). Pro řadu těchto interakčních prvků byly již zpracovány realizační projekty, dle kterých postupně dochází k jejich vytváření.

Další interakční prvky jsou vymezeny zejm. podél některých jiných významnějších komunikací či ve vazbě na plochy stávající či navržené krajinné zeleně dle ÚPmB.

Skupinami interakčních prvků jsou rovněž nahrazeny původní větve místního ÚSES na toku Tuřanského potoka a část původní větve místního ÚSES na toku Dunávky (dle ÚPmB). V případě větve na toku Tuřanského potoka k hlavním důvodům změny patří reálná neprůchodnost zastavěného území Chrlic pro biokoridor a obtížné podmínky pro vytvoření koncového biocentra u Tuřan (zejm. z pohledu vlastnických poměrů a stávajících způsobů využití), spolu s menším celkovým významem větve ÚSES. V případě větve na toku Dunávky k hlavním důvodům změny patří obtížné podmínky pro vytvoření funkčního koncového biocentra a funkčního biokoridoru u Dvorsk (zejm. z pohledu stanovištních podmínek a stávajících způsobů využití).

Označení interakčních prvků v rámci Plánu ÚSES je kombinací zkratky IP, zkratky příslušného katastru (CH = Chrlice, TU = Tuřany, DV = Dvorská) a čísla. Číselná řada IP je utvořena pro každý katastr zvlášť, tzn. že v každém z katastrů začíná od 01 (IP CH01..., IP TU01..., IP DV01). Zasahuje-li vymezení některého interakčního prvku v rámci řešeného území do více katastrů, je IP zařazen do číselné řady v tom katastru, kterému náleží jeho největší část.

Návrh soustavy interakčních prvků má v zásadě doporučující charakter. Jeho hlavním cílem je využití všech hlavních současných možností, které krajina řešeného území poskytuje, aby se v první fázi alespoň udržela a v budoucnosti postupně zvyšovala její ekologická a estetická hodnota.

V rámci územního plánu lze některé významnější interakční prvky vymezovat jako opatření k vytváření ekologické stability ve smyslu § 6 vyhlášky č. 395/1992 Sb. Obecně však jsou interakční prvky ve vztahu k územnímu plánu "podměrečnou" kategorií, tj. takovou kategorií prvků, jejichž vymezení je pod rozlišovací možností územního plánu (tzn. že není přípustné). Nicméně o existenci interakčních prvků či o existenci jejich návrhu by měl mít zpracovatel územně plánovací dokumentace povědomí tak, aby svým řešením zbytečně neznemožnil jejich funkci.

8.8. LIMITUJÍCÍ PROSTOROVÉ PARAMETRY ÚSES

Jednou z podmínek zabezpečení funkčnosti základních skladebných částí ÚSES (a tedy i systému jako celku) je dodržení jejich limitujících prostorových parametrů. V případě biocentra je limitujícím parametrem minimální potřebná výměra, v případě biokoridorů jsou limitujícími parametry maximální přípustná délka a minimální potřebná šířka. Interakční prvky žádné limitující parametry stanoveny nemají.

Limitující prostorové parametry pro biocentra a biokoridory v rozlišení podle jejich biogeografického významu a podle typů požadovaných cílových společenstev jsou uvedeny v základních metodických příručce pro tvorbu ÚSES – Rukověti projektanta místního územního systému ekologické stability z roku 1995 a Metodických postupech projektování lokálního ÚSES z roku 2005. Základních skladebných částí ÚSES v řešeném území se týkají následující limitující parametry:

Maximální délka dílčích úseků regionálních biokoridorů a možnost jejich přerušení:

- společenstva lesní – maximální délka 700 m, možnost přerušení do 150 m (přičemž však musí být zachovány alespoň parametry lokálního biokoridoru);
- společenstva mokřadní – maximální délka 1000 m, možnost přerušení max. 100 m stavební plochou, 150 m ornou půdou a 200 m ostatními kulturami;

- společenstva luční niv v 1. až 4. vegetačním stupni – maximální délka 500 m, možnost přerušení max. 100 m stavební plochou, 150 m ornou půdou a 200 m ostatními kulturami;

Minimální šířka dílčích úseků regionálních biokoridorů:

- společenstva lesní – minimální šířka 40 m;
- společenstva mokřadní – minimální šířka 40 m;
- společenstva luční – minimální šířka 50 m;

Minimální velikost lokálních biocenter (v případě ideálního kruhového tvaru):

- společenstva lesní – minimální výměra 3 ha;
- společenstva mokřadní – minimální výměra 1 ha;
- společenstva kombinovaná – minimální výměra 3 ha;

Maximální délka lokálních biokoridorů a možnost jejich přerušení:

- společenstva lesní – maximální délka 2 000 m, možnost přerušení do 15 m;
- společenstva mokřadní – maximální délka 2 000 m, možnost přerušení do 50 m zastavěnou plochou, do 80 m ornou půdou, do 100 m ostatními kulturami;
- společenstva kombinovaná – maximální délka 2 000 m, možnost přerušení do 50 m zastavěnou plochou, do 80 m ornou půdou, do 100 m ostatními kulturami;

Minimální šířka lokálních biokoridorů:

- společenstva lesní – minimální šířka 15 m;
- společenstva mokřadní – minimální šířka 20 m.

Z uvedených parametrů vyplývá, že se prostorové nároky na tvorbu funkčních biocenter a biokoridorů u různých typů společenstev poněkud liší. Konkrétní vymezení skladebných částí ÚSES ovšem závisí především na vhodných přírodních podmínkách a na aktuálním stavu využití území. Výměra navržených biocenter tak někdy významně překračuje požadovanou minimální velikost, délka biokoridorů obvykle vzhledem k logice rozmístění biocenter a jejich propojení nedosahuje maximální přípustné délky a šířka biokoridorů je místy oproti minimálním parametrům větší. Na druhé straně však v některých (obecně spíše výjimečných) situacích může dojít i k případům, kdy šířka biokoridorů nemůže dosáhnout ani minimální stanovené šíře. V našem případě se tato skutečnost týká ovšem pouze krátkých úseků lokálních biokoridorů v místech jejich křížení s významnějšími komunikacemi.

Specifickým případem vymezení ve vztahu k uvedeným limitujícím parametrům je vymezení regionálního biokoridoru RK 1486. Zdůvodnění tohoto vymezení je popsáno výše.

8.9. DATOVÝ MODEL

8.9.1. TVORBA TABULKOVÉ ČÁSTI

Jednotlivé vymezené skladebné části ÚSES jsou popsány v tabulkové části dokumentace, odpovídající stanovenému datovému modelu a zpracované zčásti v prostředí vnitřní atributové tabulky .shp vrstvy skladebných částí ÚSES (.dbf) a zčásti v databázi Microsoft Access (.mdb).

8.9.2. POLOŽKY DATOVÉHO MODELU

"FID" - Pole obsahující vnitřní ID ESRI shp.

"Shape" - Pole s identifikací typu geometrie skladebných částí ÚSES (= Polygon)

"TYP_PRVKU" - Pole pro identifikaci, jakého typu je příslušná skladebná část ÚSES: RBK = regionální biokoridor, LBC = lokální biocentrum (včetně vložených), LBK = lokální biokoridor, IP = interakční prvek.

"HIERARCH" - Pole pro rozlišení, zda jde o skladebnou část regionální (R) či místní (L) hierarchické úrovně (biogeografického významu) ÚSES. U interakčních prvků není hierarchická úroveň uváděna - IP bývají obecně kompletně řazeny do místní (lokální) úrovně ÚSES.

"OZN_PRVKU" - Pole pro jednoznačnou identifikaci každé skladebné části ÚSES v rámci řešeného území pomocí jedinečného kódového označení.

"NAZ_PRVKU" - Pole pro individuální pojmenování biocenter (včetně vložených). Biocentra jsou přiřazeny názvy vycházející z jejich polohy či z pomístních jmen uvedených v mapových podkladech. Názvy biocenter tvoří doplněk jejich identifikace uvedené v poli "OZN_PRVKU".

"FCNI_TYP" - Pole pro funkční zařazení popisované skladebné části v rámci ÚSES dané kombinací typu prvku a jeho příslušnosti k určité hierarchické úrovni ÚSES. Na rozdíl od pole "TYP_PRVKU" zde nejsou použity zkratky a u regionálního biokoridoru je uvedena skutečnost, že jde o jeho dílčí úsek.

"NAZ_KU" - Pole pro uvedení názvů těch katastrálních území v rámci řešeného území, v nichž se popisovaná skladebná část ÚSES nachází.

"POLOHA" - Pole pro specifikaci polohy (lokalizace) skladebné části ÚSES v rámci řešeného území.

"STG" - Pole pro specifikaci skupin typů geobiocenů. Uváděny jsou pravděpodobně v ploše popisované skladebné části ÚSES zastoupené skupiny typů geobiocenů, a to pomocí tzv. geobiocenologické formule, zahrnující označení vegetačních stupňů, trofických a hydrických řad přiřazených k příslušným skupinám typů geobiocenů.

"VYMERÁ" - Pole obsahující výměru příslušné skladebné části ÚSES v m², vztaženou k jejímu vymezení v rámci řešeného území.

"CHARAKTER" - Pole pro popis současného stavu. Součástí popisu je především základní charakteristika způsobu využití a stavu vegetačního krytu v ploše vymezené skladebné části ÚSES vztažená k termínům provedení terénního průzkumu (září - listopad 2014).

"FUNKCNOST" - Pole pro rozlišení, zda jde o skladebnou část funkční, nefunkční či částečně funkční. Pro přiřazení jedné z uvedených možností je rozhodující skutečnost, nakolik je daná skladebná část ÚSES v současném stavu schopná plnit svou funkci v systému. Jako "funkční" je označena taková skladebná část, u které je současný stav zastoupených biotopů vyhovující pro její plné fungování v systému (byť některé dílčí partie skladebné části mohou být ve stavu "nefunkčním"). Jako "nefunkční" je naopak označena taková skladebná část, která v celém (příp. téměř celém) rozsahu svého vymezení vyžaduje změnu způsobu využití. Ve všech ostatních případech jsou skladebné části označeny jako "částečně funkční". V případě, že je příslušnou skladebnou částí ÚSES biocentrum přesahující mimo řešené území, je údaj v položce vztažen pokud možno k celé ploše biocentra. V případě, že je příslušnou

skladebnou částí ÚSES biokoridor pokračující mimo řešené území, týká se údaj v položce vesměs jen té jeho části, která je v řešeném území.

"CIL_STAV" - Pole pro uvedení základních typů cílových společenstev popisované skladebné části ÚSES.

"OPATRENI" - Pole pro specifikaci rámcových základních opatření v popisované skladebné části ÚSES směřujících k dosažení cílového stavu.

"POZNAMKA" - Pole pro uvedení dalších důležitých skutečností vztažených k popisované skladebné části ÚSES.

8.10. STRUKTURA MAPOVÉ ČÁSTI

Řešení Plánu ÚSES je zobrazeno v mapové části díla, zpracované v prostředí technologie GIS (ArcGIS 10, ArcView, verze 10.2.2), ve formátu ESRI shapefile.

Tiskovou podobu mapové části díla tvoří soubor map uvedený v následujícím přehledu, s rozlišením názvu mapy, použitého mapového podkladu a tiskového měřítka a obsahu mapy:

Přehledná mapa

mapový podklad: Základní mapa 1 : 10 000

tiskové měřítko: 1 : 10 000

obsah:

- návrhové plochy skladebných částí ÚSES (biocentra, biokoridory, interakční prvky)
- základní skladebné části ÚSES (biocentra, biokoridory) v navazujících územích

Návrhová mapa

mapový podklad: mapa Katastru nemovitostí + ortofoto

tiskové měřítko: 1 : 5 000

obsah:

- návrhové plochy skladebných částí ÚSES (biocentra, biokoridory, interakční prvky) s rozlišením funkčnosti

Problémová mapa

mapový podklad: mapa Katastru nemovitostí + ortofoto

tiskové měřítko: 1 : 5 000

obsah:

- návrhové plochy skladebných částí ÚSES (biocentra, biokoridory, interakční prvky)
- plochy ÚSES v platném ÚPmB
- zvýrazněné plochy významnějších změn
- vybrané limity z ÚAP (ochranná pásma elektrovodů, bezpečnostní pásma plynovodů, aktivní zóna záplavového území)

Návrhová mapa a Problémová mapa zahrnují vždy dva listy - na jednom je zobrazena severovýchodní část území (celá katastrální území Dvorská a Tuřany, s přesahem do k. ú.

Chrlice), na druhém je zobrazena jihozápadní část území (celé katastrální území Chrlice, s přesahem do k. ú. Dvorská a Tuřany).

9. PROBLÉMY ŘEŠENÍ

9.1. ZMĚNY ŘEŠENÍ

Řešení Plánu ÚSES vychází z řešení platného ÚPmB, ve srovnání s ním však obsahuje určité koncepční změny i dílčí úpravy. Změny a úpravy řešení jsou patrné z porovnání vymezení ploch ÚSES v Plánu ÚSES a ploch ÚSES vymezených v platném ÚPmB, obsaženého v Problémové mapě.

K hlavním změnám řešení patří:

- širší rámcové pojetí regionálního biokoridoru RK 1486;
- zrušení hydrofilní větve místního ÚSES vázané na tok Tuřanského potoka a její nahrazení soustavou interakčních prvků;
- výrazné zkrácení hydrofilní větve místního ÚSES vázané na tok Dunávky s částečným nahrazením soustavou interakčních prvků;
- vymezení nových lokálních biocenter LBC 1 Dlouhé líchy a LBC 7 Nad Dunávkou;
- výrazné úpravy vymezení lokálních biocenter LBC 2 U chrlické dálnice, LBC 3 Splavisko a LBC 5 U panelárny;
- rozšíření dílčích úseků biokoridorů LBK 1, LBK 2, LBK 3 a LBK 4 s původně podlimitní šířkou na 20 m.

Podrobnější popisy změn a jejich zdůvodnění jsou uvedeny výše v rámci kapitoly 9.

V Problémové mapě jsou plochy významnějších změn graficky zvýrazněny a je sestavena tabulka těchto změn s uvedením čísla změny, jejího charakteru (nový prvek x rozšíření x redukce x posunutí x změna typu prvku x zrušení prvku), slovního popisu a odůvodnění. Ve změnách typu prvku jsou udávány výhradně změny z biocenter či biokoridorů na interakční prvek (tj. snížení ekologického významu prvku).

Mezi změny řešení není zahrnutý návrh ploch interakčních prvků mimo původní plochy ÚSES dle ÚPmB. V tomto případě jde pouze o větší podrobnost řešení Plánu ÚSES vůči ÚPmB (viz též výše).

Změnou není ani nevymezení malé části lokálního biokoridoru navazujícího dle ÚPmB z východní strany na jižní okraj biocentra LBC 4 U Holásek, který do řešeného území zasahuje jen v prostoru přemostění Ivanovického potoka v rámci polní cesty. Jde o pokračování větve místního ÚSES na toku Ivanovického potoka směrem do zastavěného území Holásek. Reálnost pokračování této větve (obdobu zrušené větve na Tuřanském potoku) bude nutno prověřit v rámci plánů ÚSES pro k. ú. Holásky a k. ú. Brněnské Ivanovice.

9.2. STŘETY ŘEŠENÍ

Jako střety řešení jsou chápány překryvy vymezení ÚSES s takovými způsoby a limity využití území, které v daném prostoru znemožňují, nebo výrazně omezují možnost vytvoření plně funkční skladebné části ÚSES.

K typickým "střetovým" způsobům využití území patří stavby dopravní infrastruktury. Ke střetům dochází zejm. v místech křížení staveb dopravní infrastruktury s biokoridory. Střety jsou obecně tím závažnější, čím výrazněji je jak plošně, tak i kvalitativně redukována možnost vytváření funkčních skladebných částí ÚSES.

V řešeném území lze z kategorie střetů se stavbami dopravní infrastruktury jako nejzávažnější hodnotit křížení lokálních biokoridorů LBK 2 a LBK 4 s tělesem dálnice D2. V obou případech jde ovšem o křížení s minimálním možným prostorovým rozsahem (jde o víceméně kolmá křížení), s možností alespoň částečného mimoúrovňového průchodu daného menšími mostními objekty. Plošně méně rozsáhlé je křížení biokoridoru LBK 5 se silnicí II/380 (z Brna přes Tuřany na Hodonín), zde ovšem bez existence byť jen minimálního mimoúrovňového průchodu.

Z pohledu funkčnosti ÚSES a jeho dílčích skladebných částí lze ovšem všechny stávající střety se stavbami dopravní infrastruktury v řešeném území hodnotit jako akceptovatelné, bez nutnosti vytváření speciálních opatření.

Mezi limity využití území obsaženými v aktualizovaných ÚAP jsou z hlediska střetů s vymezením ÚSES zásadní především ochranná pásma elektrovodů omezující možnosti výsadeb a neumožňující existenci porostů dřevin nad výšku 3 m.

Překryvů vymezení ÚSES s ochrannými pásmy elektrovodů je v území celá řada (viz Problémová mapa). Nejzávažnější jsou plošně poměrně rozsáhlé překryvy v rámci lokálního biocentra LBC 3 Splavisko. Podstatné jsou i překryvy s biokoridory v jižní až jihozápadní části území - zejm. téměř kompletní překryv ochranných pásem elektrovodů s příslušnou částí lokálního biokoridoru LBK 1, ale též např. významné překryvy s plochami regionálního biokoridoru RK 1486 či lokálního biokoridoru LBK 4.

V případech střetů vymezení ÚSES s ochrannými pásmy elektrovodů je třeba charakter skladebných částí ÚSES přizpůsobovat zákonem stanoveným omezením využití.

Dalším relativně významnějším limitem využití ve vztahu k ÚSES jsou ochranná pásma plynovodů, která ale ÚAP přímo neobsahují. V ÚAP jsou začleněna pouze širěji vymezená bezpečnostní pásma plynovodů, jejichž překryv s vymezením ÚSES za střet považovat nelze. Ochranná pásma plynovodů se nacházejí uvnitř prostorů vymezených bezpečnostními pásmy. Omezení ochranných pásem plynovodů nejsou daná tak jednoznačně jako v případě ochranných pásem elektrovodů, nicméně určitá omezení ve vztahu k možnostem výsadeb mohou z díkce energetického zákona plynout.

Z vymezení bezpečnostních pásem plynovodů v ÚAP je zřejmé, že ochranná pásma plynovodů zasahují do ploch lokálních biocenter LBC 2 U chrlické dálnice, LBC 3 Splavisko a LBC 5 U panelárny, lokálních biokoridorů LBK 2 a LBK 4 a některých interakčních prvků.

Jako zdroj možných střetů lze chápat i překryv vymezených ploch ÚSES s plochami aktivních zón záplavového území, případně s celými stanovenými záplavovými územími. Ani v tomto případě nejsou omezení využití území pro potřeby ÚSES jednoznačně z legislativy (vodní zákon) patrná, jisté formy omezení (související především se zemními pracemi a vytvářením překážek pro odtok) však nelze ani zcela jednoznačně vyloučit.

Aktivní zóna záplavového území v nivě řeky Svratky se překrývá s řadou skladebných částí ÚSES - s některými celoplošně nebo téměř celoplošně (s LBC 2 U chrlické dálnice, LBC 3 Splavisko, LBC 4 U Holásek, LBK 1, LBK 2, LBK 3 a několika interakčními prvky), ale také s podstatnou částí rámcově vymezeného regionálního biokoridoru RK 1486. Záplavové

území zaujímá de facto celou plochu údolní nivy Svratky v řešeném území a jsou s ním tedy v překryvu všechny v nivě vymezené skladebné části ÚSES.

V případech střetů vymezení ÚSES se záplavovým územím a jeho aktivní zónou je zásadní nutností dohoda na charakteru prvků ÚSES s příslušným vodoprávním úřadem.

9.3. OSTATNÍ PROBLÉMY

Jiné problémy řešení ÚSES nebyly v území identifikovány.

10. PODMÍNKY VYUŽITÍ PLOCH ÚSES

Stanovení návrhu podmínek funkčního využití ploch ÚSES bylo jedním z bodů zadání práce. Výchozím podkladem návrhu byl koncept nového Územního plánu města Brna, se kterým bylo dále pracováno.

Zásadním předpokladem dále uvedeného návrhu podmínek funkčního využití ploch ÚSES je, že se nenavrhují vylišovat ÚSES jako samostatná plocha s rozdílným způsobem využití dle vyhlášky 501/2006 Sb., ale definovat ÚSES jako překryvnou vrstvu s definovanými podmínkami využití. Toto řešení, pokud je vhodně definováno, v praxi dobře vyhovuje a umožňuje ochranu ploch pro ÚSES a existenci ÚSES paralelně s rozdílným využitím ploch.

Předložený návrh je v této fázi zpracovávání a schvalování Plánu ÚSES jako oborového dokumentu skutečně jen návrhem, o kterém bude v rámci přípravy nového územního plánu města Brna dále jednáno a který se tudíž může v územním plánu objevit v pozměněné podobě.

10.1. NÁVRH PODMÍNEK VYUŽITÍ PLOCH ÚSES

Vytváření ÚSES je veřejným zájmem (ust. §4 odst. 1 zákona 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů). ÚSES v územním plánu může být zahrnut mezi veřejně prospěšná opatření, a to buď plošně nebo pouze částečně (např. v místech kritických střetů, v místech s reálným předpokladem realizace navržených opatření apod.).

Plochy všech biocenter a biokoridorů tvoří překryvný režim nad plochami s různým způsobem využití. Pro všechny části ploch s rozdílným způsobem využití s překryvným režimem vymezených ploch ÚSES (biocenter či biokoridorů) budou uplatněny následující podmínky využití:

Hlavní

Hlavním využitím je využití k posílení či alespoň zachování funkčnosti ÚSES (jako např. revitalizace, renaturace, výsadby autochtonních druhů rostlin, zatravnění, ponechání samovolnému vývoji aj.). Plochy určené pro biokoridory musí být využívány jen tak, aby nedocházelo k porušení jejich průchodnosti.

Podmíněně přípustné

Podmíněně přípustné je takové využití, které je uvedeno v podmínkách využití daného typu plochy jako hlavní, přípustné či podmíněně přípustné, pokud nevratně nenaruší přirozené podmínky stanoviště a nesníží aktuální stupeň ekologické stability území, nezpůsobí zneprůchodnění či přerušování kontinuity ÚSES.

V zastavěném území a zastavitelných plochách nelze do vymezených ploch ÚSES umísťovat stavby sloužící pro hlavní, přípustné či podmíněně přípustné využití těchto ploch. Výjimky tvoří:

- Stavby pro vodní hospodářství nejen v plochách vodních a vodohospodářských (vč. staveb protierozní a protipovodňové ochrany) za předpokladu minimalizace jejich negativního vlivu na funkčnosti ÚSES

- Stavby dopravní infrastruktury v plochách dopravy a veřejné obsluhy funkcí za předpokladu minimalizace jejich plošného a prostorového střetu s plochami ÚSES a negativního vlivu na funkčnost ÚSES.
- Stavby jiných komunikací, pokud jde o zařízení ve veřejném zájmu, který nelze v rámci systému dopravní infrastruktury umístit jinde, a za předpokladu minimalizace jejich plošného a prostorového střetu s plochami ÚSES a negativního vlivu na funkčnost ÚSES.
- Stavby a zařízení technické infrastruktury, pokud jde o stavby a zařízení ve veřejném zájmu, která nelze v rámci systému technické infrastruktury umístit jinde, a za předpokladu minimalizace jejich plošného a prostorového střetu s plochami ÚSES a negativního vlivu na funkčnost ÚSES.

Nepřípustné

Nepřípustné je jakékoliv využití omezující (snižující) aktuální či potenciální funkčnost ÚSES. Do vymezených ploch ÚSES nelze umisťovat budovy.

11. ZÁVĚR

Dokumentace **Plán ÚSES pro k. ú. Dvorská, Tuřany a Chrlice** tvoří jednotný a aktuální oborový podklad koncepčního vymezení územního systému ekologické stability (ÚSES) obou zastoupených úrovní (regionální i místní) v řešeném území pro příslušné orgány ochrany přírody.

Skutečnost, že je Plán ÚSES vytvořen pro celé řešené území na jednotné srovnávací bázi (formální i věcné), umožňuje sledování jednotné koncepce ochrany a realizace všech úrovní ÚSES jako spojitého funkčně prostorového systému ve všech jeho částech.

Plán ÚSES by měl sloužit orgánům ochrany přírody zejména jako základní podklad uplatňovaný při aktualizaci stávající nebo pořizování nové územně plánovací dokumentace města Brna i Jihomoravského kraje. Uplatňováním jsou přitom myšleny nikoliv pouhé přenesení vymezení skladebných částí ÚSES z Plánu ÚSES do územně plánovací dokumentace, ale především ochrana celkové koncepce a diferencovaný přístup ke konkrétním vymezením skladebných částí ÚSES dle jejich role v systému, funkčnosti, vazby na stanoviště, stávající a cílové ekosystémy apod.

12. PŘÍLOHY

12.1. PŘEHLED POUŽITÝCH POJMŮ A ZKRATEK

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
ČKA	Česká komora architektů
KPÚ	komplexní pozemkové úpravy
KÚ	krajský úřad
LHP	lesní hospodářský plán
LHO	lesní hospodářská osnova
LBC	biocentrum místního významu (lokální biocentrum)
LBK	biokoridor místního významu (lokální biokoridor)
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OOP	orgán ochrany přírody
ORP	obecní úřad obce s rozšířenou působností
R ÚSES	regionální územní systém ekologické stability
RBC	regionální biocentrum
RBK	regionální biokoridor
ÚAP	územně analytické podklady
ÚP	územní plán
ÚPD	územně plánovací dokumentace
ÚSES	územní systém ekologické stability
VPO	veřejně prospěšné opatření
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZÚR	zásady územního rozvoje

Biocentrum je biotop nebo soubor biotopů v krajině, který svým stavem a velikostí umožňuje trvalou existenci přirozeného či pozměněného, avšak přírodě blízkého ekosystému (vyhláška č. 395/1992 Sb.). Je jednou ze základních skladebných částí ÚSES.

Biocentrum funkční je tvořeno ekologicky významným segmentem krajiny, jehož velikost odpovídá alespoň stanoveným limitujícím parametrům.

Biocentrum částečně funkční je z části tvořeno ekologicky významným segmentem krajiny, který, ač stabilní, nedosahuje limitujících parametrů biocentra (kritérium nutné velikosti biocentra, aby bylo vůbec schopno trvalou existenci přírodě blízkého ekosystému zabezpečit, je dáno tzv. limitujícími parametry, které jsou rozdílné jak podle typu společenstva, tak podle jeho reprezentativnosti).

Biocentrum nefunkční je skladebná část ÚSES, v níž jsou vhodné potenciální podmínky pro funkční biocentrum, ale v aktuálním čase v ní neexistuje vhodný ekologicky významný segment, ten je nutné teprve vytvořit a toto biocentrum je vymezeno v plánu ÚSES či ÚPD.

Biocentrum reprezentativní je tvořeno přírodními, přirozenými či antropicky podmíněnými, ale přírodě blízkými ekosystémy, které reprezentují ekosystémy typické pro danou biogeografickou jednotku. V rámci ÚSES musí mít cílově každá biogeografická jednotka alespoň jedno reprezentativní biocentrum; není-li možné jej vybrat z kostry ekologické stability, musí být navrženo nově.

Biocentrum unikátní je tvořeno přírodními, přirozenými, či antropicky podmíněnými, ale přírodě blízkými ekosystémy, které jsou v dané biogeografické jednotce zvláštní, výjimečné, a jejichž vznik a existence jsou podmíněny specifickými ekologickými podmínkami. Unikátní biocentra musí být navržena, jsou-li dané ekosystémy zastoupeny v kostře ekologické stability; nejsou-li, pak se do ÚSES nově nenavrhují.

Biodiverzita (biologická diverzita) je variabilita (různorodost) všech žijících organismů (včetně mj. suchozemských, mořských a jiných vodních ekosystémů) a ekologických komplexů, jejichž jsou součástí. Zahrnuje variabilitu (různorodost) v rámci druhů, mezi druhy i mezi ekosystémy.

Biogeografické jednotky jsou účelovou soustavou členění biosféry na základě její potenciální pestrosti. Nejnižší hierarchickou jednotkou tohoto členění jsou typologické jednotky - skupiny typů geobiocénů (STG). Vyšší jednotkou, rovněž typologickou, jsou biochory. Další, hierarchicky vyšší a již individuální jednotkou, je biogeografický region. Hierarchicky vyšší jsou potom biogeografické podprovincie a provincie, které jsou rovněž individuálními jednotkami a jsou odvozeny hlavně z makroklimatických podmínek a bariér šíření druhů. Jako zvláštní účelová biogeografická jednotka se v metodice používá i agregace příbuzných skupin typů geobiocénů.

Biogeografický region (bioregion) je individuální biogeografickou jednotkou na regionální úrovni. Společenstva biogeografického regionu jsou ovlivněna jeho polohou a mají charakteristické chorologické rysy (chorologie = nauka o areálech), které jsou výsledkem specifického postglaciálního vývoje. V rámci biogeografického regionu se většinou již nevyskytují jiné rozdíly v potenciální biotě než rozdíly způsobené odlišným ekotopem. Bioregion je zpravidla charakterizován také specifickým typem a určitou intenzitou antropického využívání, a tedy i svébytným současným stavem společenstev.

Biochora je vyšší jednotkou typologického členění v rámci biogeografické diferenciaci krajiny. Typ biochory tvoří typická kombinace skupin typů geobiocénů v rámci určitého biogeografického regionu. Typy biochor se vyznačují svébytným zastoupením, uspořádáním, kontrastností a složitostí kombinace typů geobiocénů v rámci vegetačních stupňů a ekologických (trofických a hydrických) řad. Tyto strukturální znaky jsou natolik výrazné, že je možno vymezit typy biochor a územně je odlišit od typů biochor jiných vlastností. Pro potřeby ÚSES se v rámci daného bioregionu za samostatnou biochoru považují všechny její prostorově oddělené segmenty.

Biokoridor je skladebná část ÚSES, která propojuje mezi sebou sousední biocentra a stavem svých ekologických podmínek a velikostí umožňuje nebo podporuje migraci organismů, nemusí jim však umožňovat trvalou existenci. Charakter společenstva biokoridoru se jednoznačně odvíjí od charakteru společenstev biocenter, která biokoridor spojuje.

Cílový typ společenstva je označení typu společenstva, pro jehož uchování či znovuoobnovení byl dotýčný ekologicky významný segment krajiny vybrán do ÚSES.

Ekologická stabilita je schopnost ekosystému vyrovnávat změny způsobené vnějšími činiteli a zachovávat své přirozené vlastnosti a funkce (zákon o životním prostředí).

Ekologicky významný segment krajiny - EVSK - je základní skladebnou částí kostry ekologické stability. Je územím, které je tvořeno relativně ekologicky stabilnějšími ekosystémy. Vyznačuje se ekologickými podmínkami, umožňujícími trvalou existenci druhů přirozeného genofundu. Vybrané EVSK tvoří nejvýznamnější součást skladebných částí ÚSES. Ekologicky významný segment krajiny není definován zákonem, neboť jde o účelový pojem metodologického charakteru. Jeho zákonná ochrana je umožněna zejména institutem registrovaného významného krajinného prvku.

Geobiocén je jednotka geobiocenózy přírodní a všech od ní vývojově pocházejících a do různého stupně změněných geobiocenóz včetně vývojových stádií, jaká se mohou vystřídat v segmentu určitých trvalých ekologických podmínek.

Geobiocenóza je suchozemské společenstvo rostlin, živočichů a mikroorganismů ve vzájemných vztazích s neživými složkami prostředí. Jedná se o prostorově vymezený suchozemský ekosystém; ve vazbě na Zlatníkovu rozlišování geobiocenóz a geobiocenoidů se za geobiocenózu považují zúžené jen ekosystémy 4. a 5. stupně ekologické stability.

Interakční prvek je krajinný segment, který na místní úrovni zprostředkovává příznivé působení základních skladebných částí ÚSES (biocenter a biokoridorů) do větší vzdálenosti pro okolní méně stabilní krajinu. Interakční prvky často umožňují trvalou existenci určitých druhů organismů, majících menší prostorové nároky (různé druhy rostlin, některé druhy hmyzu, drobní hlodavci, hmyzožravci, ptáci, obojživelníci atd.) a jsou nejčastěji využívány jako opatření k vytváření systému ekologické stability.

Kostra ekologické stability krajiny je soubor existujících, ekologicky relativně stabilnějších částí krajiny (ekologicky významných segmentů krajiny), vymezený bez ohledu na jejich funkční vztahy, tvoří zdroj genofundu pro ÚSES. V současné krajině má zásadní ekostabilizující význam. Ekologicky významné segmenty krajiny je účelné typizovat zejména podle jejich tvaru a rozlohy, nikoliv podle funkcí. Rozmístění kostry ekologické stability je výsledkem lidské činnosti, která z hlediska naplňování potřeb člověka má logiku, z hlediska zákonitostí ekologických je však často nahodilá. Proto jsou nahodilé i případné funkční vztahy.

Místní (lokální) ÚSES je nepravidelnou sítí skladebných částí, které reprezentují celou škálu reprezentativních skupin typů geobiocénů dané biochory.

Místní (lokální) biocentrum reprezentuje společenstva dané typické skupiny typů geobiocénů v rámci biochory.

Místní (lokální) biokoridor propojuje v místně významné migrační trase lokální biocentra.

Opatření pro vytváření systému ekologické stability jsou součástí nejčastěji místní hierarchické úrovně ÚSES a k jejich realizaci nebývá nezbytné vypořádání všech zájmů v daném území, jak by tomu mělo být v plánu či projektu ÚSES. Jsou realizována např. na obecních pozemcích a nejčastějším typem jsou, kromě dosadů již existujících skladebných částí ÚSES, interakční prvky (liniové či plošné prvky v krajině – remízky, větrolamy, aleje apod.)

Regionální ÚSES je nepravidelnou sítí skladebných částí, které reprezentují celou škálu typů biochor v daném biogeografickém regionu.

Regionální biocentrum reprezentuje typická společenstva dané biochory v rámci biogeografického regionu.

Regionální biokoridor propojuje v regionálně významné migrační trase regionální biocentra.

Skladebná část ÚSES je základní prostorově funkční jednotka ÚSES. Člení se na základě prostorově funkčních kritérií na biocentra, biokoridory a interakční prvky. Skladebná část ÚSES je segmentem krajiny, který je (nebo má být) tvořen relativně ekologicky stabilnějšími ekosystémy. Vyznačuje se (nebo se má vyznačovat) ekologickými podmínkami, umožňujícími trvalou existenci druhů přirozeného genofondu či alespoň jejich migraci. Existující (stávající) skladebné části ÚSES jsou ekologicky významnými segmenty krajiny. Je to tedy souhrnné pojmenování pro biocentra, biokoridory a interakční prvky bez toho, zda spolu funkčně souvisí.

Skupina typů geobiocénů - STG - jsou sdružené typy geobiocénů s podobnými trvalými ekologickými podmínkami, zjišťovanými pomocí bioindikace rostlinnými společenstvy. Skupiny typů geobiocénů jsou označovány názvy hlavních dřevin původních lesních geobiocenóz. Nadstavbovými jednotkami geobiocenologické typizace jsou vegetační stupně a ekologické řady. Pro účely vymezení místního ÚSES používáme i rozlišení na STG reprezentativní a unikátní, a to podle jejich typičnosti pro danou biochoru.

Typ geobiocénů je soubor geobiocenózy přírodní a všech od ní pocházejících a do různého stupně změněných geobiocenóz včetně jejich vývojových stádií, jaká se mohou vyskytovat v segmentu určitých trvalých ekologických podmínek.

Větev ÚSES je logický sled vzájemně navazujících, typově příbuzných a funkčně souvisejících biocenter a biokoridorů.

Vytváření (= tvorba) ÚSES je obecný pojem zavedený v § 4 zákona č. 114/1992 Sb. bez bližšího vysvětlení, v této práci jej chápeme jako termín zahrnující veškeré činnosti státní správy, samosprávy v přímé i přenesené působnosti a vlastníků pozemků ve vztahu k ÚSES; správa ÚSES je dílčí částí tvorby ÚSES.

12.2. POUŽITÉ PODKLADY A LITERATURA

12.2.1. MATERIÁLY VZTAHUJÍCÍ SE K ŘEŠENÉMU ÚZEMÍ

- Územní plán města Brna v platné podobě ke dni 14. 8. 2014 - digitální data;
- Územně analytické podklady statutárního města Brna ve znění aktualizace 2012 - vybraná digitální data;
- Koncepční vymezení regionálního a nadregionálního územního systému ekologické stability na území Jihomoravského kraje - dohodnutý odvětvový podklad orgánů ochrany přírody Jihomoravského kraje z roku 2012 - digitální data;
- Příprava a realizace prvků územního systému ekologické stability - ÚSES v k. ú. Chrlice (Projekce zahradní, krajinná a GIS, 2011, Brno);
- Realizace skladebných částí ÚSES - SO 05 a SO 06 v k. ú. Dvorská (Projekce zahradní, krajinná a GIS, 2013, Brno);
- Realizace skladebných částí - ÚSES - SO01 - SO09 v k. ú. Tuřany (LÖW & spol., s.r.o., 2009, Brno);

- Jednoduchá pozemková úprava v k. ú. Chrlice, trať "U Splaviska" (AGERIS s.r.o., 2010, Brno);
- Jednoduché pozemkové úpravy v k. ú. Tuřany (AGERIS s.r.o., 2010, Brno);
- Komplexní pozemková úprava v k. ú. Dvorka (AGERIS s.r.o., 2010, Brno);
- Komplexní pozemková úprava v k. ú. Chrlice (AQUATIS spol. s r.o., 2003, Brno);
- Komplexní pozemková úprava v k. ú. Tuřany (AQUATIS spol. s r.o., 1999, Brno);
- Platná či rozpracovaná územně plánovací dokumentaci (ÚPD) navazujících obcí
- Generel nadregionálního a regionálního ÚSES na území Jihomoravského kraje (AGERIS s. r. o., Brno, 2003);
- Územně technický podklad regionálních a nadregionálních územních systémů ekologické stability ČR (schválený MMR a MŽP ČR s platností od 1. 7. 1997) ve vytištěné i digitální podobě (Společnost pro životní prostředí, s.r.o, Brno, 1996);
- Internetové prezentace výsledků mapování lokalit soustavy Natura 2000;
- Aktuální letecké ortofotosnímky.

12.2.2. PRÁVNÍ PŘEDPISY, V PLATNÉM ZNĚNÍ

- Zákon 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- Zákon 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
- Zákon 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě
- Zákon 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů
- Zákon 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu
- Zákon 17/1992 Sb., o životním prostředí
- Vyhláška 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- Vyhláška 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a evidenci územně plánovací činnosti
- Vyhláška 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací činnosti a způsobu evidence územně plánovací činnosti
- Vyhláška 501/2006 Sb. o obecných požadavcích na využití území
- Zákon 289/1995 Sb., lesní zákon
- Zákon 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech
- Vyhláška 13/2014 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav

12.2.3. OSTATNÍ

- ATELIER FONTES: Možnosti revitalizace údolních niv hlavních brněnských toků - studie, 2006, Brno

- ATELIER FONTES: Svratka – přírodě blízká protipovodňová opatření a obnova přirozené hydromorfologie a retenční kapacity toku a nivy v úseku ř. km 26,370 (Rajhrad) až ř. km 30,617 (Modřice) včetně výustní trati Bobravy (ř. km 0,000 až 2,000), studie proveditelnosti, 2010, Brno
- Culek, M., Grulich, V., Laštůvka, Z., Divíšek, J.: Biogeografické regiony České republiky, Masarykova univerzita 2013, Brno
- Culek M. a kol.: Biogeografické členění České republiky, II. díl, AOPK ČR, Praha, 2005
- Kolektiv: Soubor stanovisek k zákonu o ochraně přírody a krajiny v letech 1992-2005, MŽP Praha, edice Planeta, 2005
- Koncept nového územního plánu města Brna, 2010
- Kubů M.: ÚSES a lesní hospodářské plánování, Lesnická práce, roč. 1998, č. 6
- Löw J. a kol.: Rukověť projektanta místního územního systému ekologické stability – Metodika pro zpracování dokumentace, ČÚOP, 1995
- Maděra P., Zimová E. (eds.): Metodické postupy projektování lokálního ÚSES, MZLU Brno, 2005
- Metodická pomůcka pro vyjasnění kompetencí v problematice územních systémů ekologické stability, Věstník MŽP 8/2012
- Metodika zpracování ÚSES do územních plánů obcí, www.uur.cz
- Metodický pokyn MŽP ČR k postupu zadávání, zpracování a schvalování dokumentace místního územního systému ekologické stability (č.j. 600/760/94-OOP/2490/94)
- Miko L., Borovičková H. a kol.: Zákon o ochraně přírody a krajiny, komentář, 2. Vydání, C.H. Beck, Praha, 2009
- Pekárek M. a kol.: Zákon o ochraně přírody a krajiny a předpisy související, komentované znění, MU Brno, 2000

12.3. FOTODOKUMENTACE

Následující fotodokumentace byla pořízena dne 10.10.2014.

Obr. 2: *LBC3 Splavisko, jádrová část s korytem Ivanovického potoka a nádržemi*

Obr. 3: *LBC 2 U chrlické dálnice, zahrnuje remíz u Ivan. potoka a ornou půdu v popředí*

Obr. 4: *LBC 6 K Sokolnicím, lesní porost v bloku orné půdy, navržen k rozšíření*

Obr. 5: *LBC 7 Nad Dunávkou, nově navržené, navazující na tok Dunávky*

Obr. 6: *LBK 5, pruh lužního lesa v nivě Dvorského potoka*

Obr. 7: *LBK 1, základní součástí je napřímený a zahloubený tok Ivanovického potoka*

Obr. 8: *LBK 2, regulovaný tok Ivanovického potoka se zatravněným pásem a výsadbami*

Obr. 9: *LBK 6, realizovaná část navazující na LBC 6*

Obr. 10: *RK 1486/RBK 1, regulované koryto Svratky navržené ke kompletní revitalizaci*

12.4. DOKLADOVÁ ČÁST

- Prezenční listina z 1. Výrobního výboru dne 19.8.2014
- Záznam z 1. Výborního výboru konaného dne 19.8.2014
- Prezenční listina z 2. Výrobního výboru dne 22.10.2014
- Záznam z 2. Výborního výboru konaného dne 22.10.2014
- Prezenční listina z 3. Výrobního výboru dne 21.11.2014
- Záznam z 3. Výborního výboru konaného dne 21.11.2014